

- świadceń, członkami organów lub pracownikami jednostek samorządu terytorialnego, a także członkami organów zakładu ubezpieczeń prowadzącego działalność ubezpieczeniową w zakresie ubezpieczeń zdrowotnych na podstawie ustawy z dnia 28 lipca 1990 r. o działalności ubezpieczeniowej (Dz. U. z 1996 r. Nr 11, poz. 62, z 1997 r. Nr 43, poz. 272, Nr 88, poz. 554, Nr 107, poz. 685, Nr 121, poz. 769 i 770 i Nr 139, poz. 934, z 1998 r. Nr 155, poz. 1015, z 1999 r. Nr 49, poz. 483, Nr 101, poz. 1178 i Nr 110, poz. 1255, z 2000 r. Nr 43, poz. 483, Nr 48, poz. 552, Nr 70, poz. 819, Nr 114, poz. 1193 i Nr 116, poz. 1216, z 2001 r. Nr 37, poz. 424, Nr 88, poz. 961, Nr 100, poz. 1084 i Nr 110, poz. 1189 oraz z 2002 r. Nr 25, poz. 253 i Nr 41, poz. 365), oraz właścicielami lub pracownikami aptek i podmiotów wytwarzających produkty lecznicze.
9. Członkiem rady kasy chorych może zostać osoba, która:
- 1) posiada wyższe wykształcenie,
 - 2) zdała egzamin dla kandydata na członka rady nadzorczej jednoosobowej spółki Skarbu Państwa albo została wpisana na listę radców prawnych, adwokatów lub biegłych rewidentów,
 - 3) korzysta z pełni praw publicznych,
 - 4) wyróżnia się wysokimi walorami moralnymi.
10. Kandydaci na członka rady kasy chorych przed powołaniem są zobowiązani przedstawić dokumenty potwierdzające spełnianie wymagań określonych w ust. 9 pkt 1—3.
11. Członek rady kasy chorych, z zastrzeżeniem ust. 12, może być w każdym czasie odwołany przed upływem kadencji.
12. Członka rady kasy chorych odwołuje się, jeżeli przestał spełniać przynajmniej jeden z wymogów określonych w ust. 9 pkt 1—3 lub warunków, o których mowa w ust. 8.
13. Odwołanie członka rady regionalnej kasy chorych powołanego na wniosek sejmiku wymaga opinii sejmiku w terminie 30 dni od dnia otrzymania wystąpienia.
14. Sejmik województwa może wystąpić z wnioskiem do ministra właściwego do spraw zdrowia o odwołanie członka rady regionalnej kasy chorych.”;
- 2) w art. 75a ust. 1 otrzymuje brzmienie:
- „1. Kadencja rady kasy chorych trwa 4 lata i upływa w dniu pierwszego posiedzenia nowo powołanej rady. Pierwsze posiedzenie rady zwołuje minister właściwy do spraw zdrowia i przewodniczy jej do czasu wyboru przewodniczącego rady kasy chorych.”
- Art. 2.** Kadencja rady kasy chorych powołanej na podstawie dotychczasowych przepisów upływa w dniu pierwszego posiedzenia nowo powołanej rady kasy chorych.
- Art. 3.** Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.
- Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej: *A. Kwaśniewski*

750

UMOWA

między Rzeczpospolitą Polską a Federacją Rosyjską o pomocy prawnej i stosunkach prawnych w sprawach cywilnych i karnych,

sporządzona w Warszawie dnia 16 września 1996 r.

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

podaje do powszechnej wiadomości:

W dniu 16 września 1996 r. została sporządzona w Warszawie Umowa między Rzeczpospolitą Polską a Federacją Rosyjską o pomocy prawnej i stosunkach prawnych w sprawach cywilnych i karnych, w następującym brzmieniu:

UMOWA

między Rzeczpospolitą Polską a Federacją Rosyjską o pomocy prawnej i stosunkach prawnych w sprawach cywilnych i karnych

Rzeczpospolita Polska i Federacja Rosyjska, zwane dalej „Umawiającymi się Stronami”,

kierując się pragnieniem dalszego rozwoju przyjacielskich stosunków między obydwojema Państwami oraz dążąc do pogłębiania i doskonalenia wzajemnej współpracy w dziedzinie pomocy prawnej i stosunków prawnych,

uzgodniły, co następuje:

CZĘŚĆ PIERWSZA**Postanowienia ogólne****Artykuł 1****Ochrona prawna**

1. Obywatele jednej Umawiającej się Strony korzystają na terytorium drugiej Umawiającej się Strony z takiej samej ochrony prawnej w sprawach osobistych i majątkowych, jaka przysługuje obywatelom tej Umawiającej się Strony.

2. Obywatele jednej Umawiającej się Strony mają prawo swobodnego i nieskrępowanego zwracania się do organów drugiej Umawiającej się Strony, właściwych w sprawach cywilnych i karnych, występowania przed nimi, wytaczania powództw, składania wniosków, jak również dokonywania innych czynności procesowych na tych samych warunkach, co obywatele tej Umawiającej się Strony.

3. Postanowienia niniejszej umowy dotyczące obywateli Umawiających się Stron stosuje się odpowiednio do osób prawnych utworzonych zgodnie z prawem jednej z Umawiających się Stron.

4. Sprawami cywilnymi w rozumieniu niniejszej umowy są również sprawy rodzinne i pracownicze.

Artykuł 2**Udzielanie pomocy prawnej**

Organy wymiaru sprawiedliwości i inne organy Umawiających się Stron, właściwe w sprawach cywilnych i karnych, udzielają sobie w tych sprawach wzajemnie pomocy prawnej. Organami wymiaru sprawiedliwości są sądy i prokuratury, jak również notariat, jeżeli jest on właściwy w sprawach cywilnych zgodnie z prawem tej Umawiającej się Strony, na której terytorium ma siedzibę.

Artykuł 3**Tryb porozumiewania się**

1. W sprawach objętych niniejszą umową organy wymiaru sprawiedliwości Umawiających się Stron porozumiewają się za pośrednictwem organów centralnych.

2. W rozumieniu niniejszej umowy organami centralnymi są: ze strony Rzeczypospolitej Polskiej — Ministerstwo Sprawiedliwości, a ze strony Federacji Rosyjskiej — Ministerstwo Sprawiedliwości i Prokuratura Generalna.

3. Inne organy Umawiających się Stron, właściwe w sprawach cywilnych i karnych, zwracają się o udzielenie pomocy prawnej do swych organów wymiaru sprawiedliwości. Wnioski te przekazuje się za pośrednictwem organów centralnych.

4. Organy centralne mogą uzgodnić, że w niektórych sprawach organy wymiaru sprawiedliwości Umawiających się Stron porozumiewają się bezpośrednio.

Artykuł 4**Język we wzajemnym obrocie**

1. Wnioski o udzielenie pomocy prawnej sporządza się w języku wzywającej Umawiającej się Strony.

2. Jeżeli według postanowień niniejszej umowy wymagane jest dołączenie do przesyłanych pism i dokumentów tłumaczenia ich na język drugiej Umawiającej się Strony, tłumaczenia te powinny być odpowiednio uwierzytelnione.

Artykuł 5**Zakres pomocy prawnej**

Umawiające się Strony udzielają sobie wzajemnie pomocy prawnej przez dokonywanie poszczególnych czynności procesowych przewidzianych przez prawo wezwanej Umawiającej się Strony, a w szczególności przez sporządzanie, przysyłanie i doręczanie dokumentów, dokonywanie przeszukań, odbieranie i wydawanie dowodów rzeczowych, opracowywanie opinii przez biegłych, przesłuchiwanie stron, świadków, biegłych, podejrzanych, oskarżonych i innych osób, przeprowadzanie ścigania karnego, wydawanie osób w celu ścigania karnego lub wykonania wyroku, przekazywanie skazanych w celu wykonania kary.

Artykuł 6**Treść i forma wniosku o udzielenie pomocy prawnej**

1. Wniosek o udzielenie pomocy prawnej powinien zawierać:

- 1) oznaczenie organu wzywającego,
- 2) oznaczenie organu wezwanego,
- 3) oznaczenie sprawy, w której występuje się o udzielenie pomocy prawnej,
- 4) imiona i nazwiska stron, podejrzanych, oskarżonych lub skazanych, ich miejsca stałego lub czasowego pobytu, obywatelstwo, zawód, a w sprawach karnych, w miarę możliwości, również miejsce i datę urodzenia, imiona ich rodziców, a co do osób prawnych — ich nazwę i siedzibę,
- 5) imiona i nazwiska oraz adresy przedstawicieli osób wymienionych w punkcie 4,
- 6) treść wniosku i informacje niezbędne do jego wykonania, w tym również imiona, nazwiska, adresy świadków oraz datę i miejsce urodzenia, o ile są one znane,
- 7) w sprawach karnych — dodatkowo opis popełnionego czynu przestępnego i jego kwalifikację prawną.

2. Wniosek o udzielenie pomocy prawnej powinien być opatrzony podpisem i pieczęcią urzędową organu wzywającego.

3. Umawiające się Strony mogą do wniosków o udzielenie pomocy prawnej używać dwujęzycznych druków.

Artykuł 7**Wykonywanie wniosku o udzielenie pomocy prawnej**

1. Przy wykonywaniu wniosku o udzielenie pomocy prawnej organ wezwany stosuje przepisy prawne swego państwa. Na wniosek organu wzywającego mogą być zastosowane przepisy procesowe wzywającej Umawiającej się Strony, jeżeli nie są one sprzeczne z prawem wezwanej Umawiającej się Strony.

2. Jeżeli organ wezwany nie jest właściwy do wykonania wniosku, przekazuje wniosek organowi właściwemu, zawiadamiając o tym organ wzywający.

3. Na wniosek organu wzywającego organ wezwany zawiadamia we właściwym czasie organ wzywający i strony o terminie i miejscu wykonania wniosku.

4. Jeżeli dokładny adres osoby, której dotyczy wniosek, jest nieznany, organ wezwany podejmie odpowiednie czynności zmierzające do jego ustalenia.

5. Po wykonaniu wniosku organ wezwany przesyła dokumenty organowi wzywającemu. Jeżeli wniosek nie może być wykonany, organ wezwany zwraca wniosek organowi wzywającemu, zawiadamiając o przyczynie jego niewykonania.

Artykuł 8**Wezwanie świadka lub biegłego**

1. Jeżeli w postępowaniu przygotowawczym lub sądowym toczącym się na terytorium jednej Umawiającej się Strony zajdzie potrzeba osobistego stawienia świadka lub biegłego, przebywającego na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, należy zwrócić się do właściwego organu wymiaru sprawiedliwości tej Umawiającej się Strony o doręczenie wezwania.

2. Wezwanie nie może zawierać zagrożenia zastosowania środków przymusu na wypadek niestawienia.

3. Świadek lub biegły bez względu na posiadane obywatelstwo, który dobrowolnie stawił się na wezwanie przed właściwym organem wzywającej Umawiającej się Strony, nie może być na terytorium tej Strony pociągnięty do odpowiedzialności za przestępstwo lub wykroczenie ani aresztowany, ani nie może odbywać kary z powodu jakiegokolwiek czynu popełnionego przed przekroczeniem jej granicy państwowej. Osoby takie nie mogą być także pociągnięte do odpowiedzialności za przestępstwo lub wykroczenie ani aresztowane, ani nie mogą odbywać kary w związku ze złożonym zeznaniem lub opinią biegłego lub w związku z czynem będącym przedmiotem postępowania.

4. Świadek lub biegły traci uprawnienie, o którym mowa w ustępie 3, jeżeli nie opuści terytorium wzywającej Umawiającej się Strony w terminie piętnastu dni od dnia zawiadomienia go o tym, że jego obecność nie jest już konieczna. Do tego terminu nie wlicza się czasu, w ciągu którego świadek lub biegły nie mógł opuścić terytorium wzywającej Umawiającej się Strony z przyczyn od niego niezależnych.

5. Świadek lub biegły, który stawił się na wezwanie na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, ma prawo do zwrotu przez organ wzywający kosztów związanych z przejazdem i pobytem za granicą i utraconego zarobku, a biegły — ponadto prawo do wynagrodzenia za czynności biegłego. W wezwaniu zamieszcza się informację, do jakiego rodzaju świadczeń mają prawo osoby wezwane; na ich wniosek wzywająca Umawiająca się Strona udzieli zaliczki na pokrycie kosztów.

Artykuł 9**Doręczenie dokumentów**

Organ wezwany doręcza dokumenty w trybie obowiązującym w jego państwie, jeżeli doręczane dokumenty zostały sporządzone w języku strony wezwanej albo jeżeli dołączono uwierzytelnione tłumaczenie na język tej strony. Jeżeli dokumenty nie zostały sporządzone w języku strony wezwanej albo nie dołączono tłumaczenia, doręcza się je adresatowi, jeżeli zgadza się dobrowolnie je przyjąć.

Artykuł 10**Potwierdzenie doręczenia dokumentów**

Doręczenie dokumentów stwierdza się w potwierdzeniu doręczenia podpisanym przez osobę, której dokument doręczono, opatrzonym pieczęcią urzędową organu wezwanego oraz zawierającym datę doręczenia i podpis pracownika organu doręczającego dokument, lub w innym dokumencie sporządzonym przez ten organ, w którym powinien być oznaczony sposób, miejsce i data doręczenia.

Artykuł 11**Koszty pomocy prawnej**

1. Każda z Umawiających się Stron ponosi koszty powstałe na swym terytorium w związku z udzieleniem pomocy prawnej.

2. Organ wezwany zawiadamia organ wzywający o wysokości powstałych kosztów. Jeżeli organ wzywający pobierze należne koszty od osoby zobowiązanej do ich zwrotu, suma ta przypada tej Umawiającej się Stronie, która ją pobrała.

Artykuł 12**Udzielanie informacji**

Organy centralne Umawiających się Stron udzielają sobie wzajemnie, na wniosek, informacji o przepisach prawnych, które w ich państwach obowiązują lub obowiązywały, jak również o praktyce ich stosowania przez organy wymiaru sprawiedliwości.

Artykuł 13**Przekazywanie przedmiotów i sum pieniężnych**

Jeżeli w wykonaniu niniejszej umowy następuje przekazanie przedmiotów lub sum pieniężnych z tery-

torium jednej Umawiającej się Strony na terytorium drugiej Umawiającej się Strony albo przedstawicielstwu dyplomatycznemu lub urzędowi konsularnemu drugiej Umawiającej się Strony, odbywa się to zgodnie z przepisami prawa tej Umawiającej się Strony, której organ dokonuje przekazania.

Artykuł 14

Ustalanie adresów i innych danych

1. Organy wymiaru sprawiedliwości Umawiających się Stron udzielają sobie na wniosek pomocy w ustalaniu adresów osób przebywających na ich terytorium w zakresie udzielania pomocy prawnej w sprawach cywilnych i karnych.

2. Jeżeli do sądu jednej z Umawiających się Stron zostanie wniesiony pozew o alimenty przeciwko osobie przebywającej na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, organ wymiaru sprawiedliwości tej Umawiającej się Strony udzieli, na wniosek, w miarę możliwości, pomocy przy ustalaniu miejsca pracy i wysokości dochodów osoby pozwanej.

Artykuł 15

Uznawanie dokumentów

1. Dokumenty, które sporządził lub uwierzytelnił właściwy organ jednej z Umawiających się Stron, opatrzone pieczęcią urzędową i podpisem osoby uprawnionej, posiadają moc dowodową na terytorium drugiej Umawiającej się Strony bez potrzeby legalizacji. Dotyczy to także odpisów i tłumaczeń dokumentów, które uwierzytelnił właściwy organ.

2. Dokumenty, które na terytorium jednej z Umawiających się Stron traktowane są jako dokumenty urzędowe, uważane są za takie również na terytorium drugiej Umawiającej się Strony.

Artykuł 16

Przesyłanie dokumentów stanu cywilnego i innych dokumentów

1. Umawiające się Strony zobowiązują się do przesyłania sobie wzajemnie, na wniosek, w drodze dyplomatycznej, bez tłumaczenia i bezpłatnie, dokumentów dotyczących wykształcenia, stażu pracy i innych dokumentów, które dotyczą osobistych praw i interesów obywateli drugiej Umawiającej się Strony.

2. Urzędy stanu cywilnego jednej Umawiającej się Strony przesyłają na wniosek organów drugiej Umawiającej się Strony odpisy aktów stanu cywilnego, bez tłumaczenia i bezpłatnie.

Artykuł 17

Odmowa udzielenia pomocy prawnej

Pomocy prawnej można odmówić, jeżeli jej udzielenie może zagrozić suwerenności, bezpieczeństwu, porządkowi publicznemu lub innym ważnym intere-

som albo pozostawałoby w sprzeczności z podstawowymi zasadami prawa lub międzynarodowymi zobowiązaniami wezwanej Umawiającej się Strony.

CZĘŚĆ DRUGA

Sprawy cywilne

Artykuł 18

Postanowienia ogólne

Jeżeli zgodnie z postanowieniami niniejszej umowy do podjęcia czynności właściwe są organy wymiaru sprawiedliwości obu Umawiających się Stron, a wniosek o wszczęcie postępowania wniesiony został do organu jednej z nich, wyłączona jest właściwość organu wymiaru sprawiedliwości drugiej Umawiającej się Strony.

Rozdział pierwszy

Sprawy z zakresu prawa osobowego

Artykuł 19

Zdolność prawna i zdolność do czynności prawnych

1. Zdolność do czynności prawnych osoby fizycznej ocenia się według prawa tej Umawiającej się Strony, której osoba ta jest obywatelem.

2. Zdolność prawną i zdolność do czynności prawnych osoby prawnej ocenia się według prawa tej Umawiającej się Strony, zgodnie z którym osoba ta została utworzona.

Ubezważnowolnienie całkowite i częściowe

Artykuł 20

Jeżeli niniejsza umowa nie stanowi inaczej, do ubezważnowolnienia całkowitego i częściowego właściwy jest sąd tej Umawiającej się Strony, której obywatelem jest osoba mająca być ubezważnowolniona. Sąd ten stosuje prawo swego państwa.

Artykuł 21

1. Jeżeli sąd jednej Umawiającej się Strony stwierdzi, że zachodzą przesłanki do ubezważnowolnienia całkowitego lub częściowego osoby zamieszkałej na jej terytorium i posiadającej obywatelstwo drugiej Umawiającej się Strony, zawiadamia o tym właściwy sąd tej Umawiającej się Strony, której obywatelem jest ta osoba.

2. W wypadkach niecierpiących zwłoki sąd określony w ustępie 1 może podjąć czynności potrzebne dla ochrony tej osoby lub jej majątku. Informacje o tych czynnościach przesyła się właściwemu sądowi tej Umawiającej się Strony, której obywatelem jest ta osoba.

3. Jeżeli sąd drugiej Umawiającej się Strony zawiadomiony zgodnie z ustępem 1 oznajmi, że pozostawia

dalsze czynności sądowi miejsca zamieszkania tej osoby, albo nie wypowie się w terminie trzech miesięcy, sąd miejsca zamieszkania tej osoby może przeprowadzić postępowanie o ubezwłasnowolnienie całkowite lub częściowe według prawa swego państwa, o ile taką samą przyczynę ubezwłasnowolnienia całkowitego lub częściowego przewiduje również prawo tej Umawiającej się Strony, której dana osoba jest obywatelem. Orzeczenie o ubezwłasnowolnieniu całkowitym lub częściowym przesyła się właściwemu sądowi drugiej Umawiającej się Strony.

Artykuł 22

Postanowienia artykułów 20 i 21 stosuje się odpowiednio do uchylenia ubezwłasnowolnienia całkowitego i częściowego.

Artykuł 23

Uznanie osoby za zaginioną lub zmarłą

1. Do uznania osoby za zaginioną lub zmarłą i do stwierdzenia zgonu właściwe są prawo i sądy tej Umawiającej się Strony, której obywatelem była ta osoba w czasie, gdy według ostatnich wiadomości pozostawała przy życiu.

2. Sąd jednej Umawiającej się Strony może zgodzić z prawem swego państwa uznać obywatela drugiej Umawiającej się Strony za zaginionego lub zmarłego i stwierdzić jego zgon:

- 1) na wniosek osoby zamierzającej zrealizować swoje uprawnienia wynikające z dziedziczenia lub stosunków majątkowych między małżonkami co do majątku nieruchomego osoby zaginionej lub zmarłej, znajdującego się na terytorium tej Umawiającej się Strony, której sąd ma wydać orzeczenie,
- 2) na wniosek małżonka osoby zaginionej lub zmarłej, zamieszkującego w czasie złożenia wniosku na terytorium tej Umawiającej się Strony, której sąd ma wydać orzeczenie.

3. Orzeczenie wydane na podstawie ustępu 2 wywiera skutki prawne wyłącznie na terytorium tej Umawiającej się Strony, której sąd wydał orzeczenie.

Rozdział drugi

Sprawy z zakresu prawa rodzinnego

Artykuł 24

Zawarcie małżeństwa

1. Przestanki zawarcia małżeństwa ocenia się dla każdej z osób zawierających małżeństwo, według prawa tej Umawiającej się Strony, której obywatelem jest ta osoba. W zakresie przeszkód do zawarcia małżeństwa stosuje się ponadto prawo tej Umawiającej się Strony, na której terytorium jest ono zawierane.

2. Formę zawarcia małżeństwa określa prawo tej Umawiającej się Strony, na której terytorium małżeństwo jest zawierane.

Artykuł 25

Stosunki osobiste i majątkowe między małżonkami

1. Stosunki osobiste i majątkowe między małżonkami podlegają prawu tej Umawiającej się Strony, na której terytorium małżonkowie mają miejsce zamieszkania.

2. Jeżeli jeden z małżonków ma miejsce zamieszkania na terytorium jednej Umawiającej się Strony, drugi zaś — na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, to dla stosunków osobistych i majątkowych między nimi właściwe jest prawo tej Umawiającej się Strony, której obywatelami są małżonkowie. Jeżeli jeden z małżonków jest obywatelem jednej Umawiającej się Strony, a drugi — obywatelem drugiej Umawiającej się Strony, właściwe jest prawo tej Umawiającej się Strony, przed której sądem toczy się postępowanie.

3. W sprawach dotyczących stosunków osobistych i majątkowych między małżonkami w wypadku przewidzianym w ustępie 1 właściwe są sądy tej Umawiającej się Strony, na której terytorium małżonkowie mają miejsce zamieszkania. Jeżeli małżonkowie są obywatelami drugiej Umawiającej się Strony, właściwe są również sądy tej Umawiającej się Strony. W wypadku przewidzianym w ustępie 2 właściwe są sądy tej Umawiającej się Strony, której obywatelami są małżonkowie. Jeżeli jeden z małżonków jest obywatelem jednej Umawiającej się Strony, a drugi — obywatelem drugiej Umawiającej się Strony, właściwe są sądy obu Umawiających się Stron.

Artykuł 26

Rozwód

1. W sprawach o rozwód właściwe są prawo i organy tej Umawiającej się Strony, której obywatelami są małżonkowie w chwili zgłoszenia wniosku. Jeżeli małżonkowie mają miejsce zamieszkania na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, właściwe są również organy tej Umawiającej się Strony.

2. Jeżeli w chwili zgłoszenia wniosku jeden z małżonków jest obywatelem jednej Umawiającej się Strony, drugi zaś — obywatelem drugiej Umawiającej się Strony, rozwód podlega prawu tej Umawiającej się Strony, na której terytorium mają oni miejsce zamieszkania. Jeżeli jeden z małżonków ma miejsce zamieszkania na terytorium jednej Umawiającej się Strony, a drugi — na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, właściwe jest prawo tej Umawiającej się Strony, przed której organem toczy się postępowanie.

3. W sprawach o rozwód w wypadku przewidzianym w ustępie 2 właściwy jest organ tej Umawiającej się Strony, na której terytorium małżonkowie mają miejsce zamieszkania. Jeżeli jeden z małżonków ma miejsce zamieszkania na terytorium jednej Umawiającej się Strony, a drugi — na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, właściwe są organy obu Umawiających się Stron.

4. Sąd właściwy do orzekania w sprawie o rozwód jest również właściwy do orzekania o władzy rodzicielskiej i alimentach na rzecz małoletnich dzieci.

Artykuł 27

Ustalenie istnienia małżeństwa oraz uznanie małżeństwa za nieważne

W sprawach o ustalenie istnienia małżeństwa oraz unieważnienie małżeństwa stosuje się prawo tej Umawiającej się Strony, któremu podlegało zawarcie małżeństwa. Właściwość sądów określa się zgodnie z artykułem 26.

Artykuł 28

Stosunki prawne między rodzicami i dziećmi

1. Stosunki prawne między rodzicami i dziećmi podlegają prawu tej Umawiającej się Strony, na której terytorium mają oni miejsce zamieszkania.

2. Jeżeli którykolwiek z rodziców lub dzieci ma miejsce zamieszkania na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, to stosunki prawne między nimi podlegają prawu tej Umawiającej się Strony, której obywatelem jest dziecko.

3. W sprawach dotyczących stosunków między rodzicami i dziećmi właściwe są organy tej Umawiającej się Strony, której obywatelem jest dziecko, jak również organy tej Umawiającej się Strony, na której terytorium dziecko ma miejsce zamieszkania.

Artykuł 29

Inne sprawy alimentacyjne

1. W innych sprawach alimentacyjnych właściwe jest prawo tej Umawiającej się Strony, na której terytorium ma miejsce zamieszkania osoba ubiegająca się o alimenty.

2. W sprawach, o których mowa w ustępie 1, właściwy jest sąd tej Umawiającej się Strony, na której terytorium ma miejsce zamieszkania osoba ubiegająca się o alimenty.

Artykuł 30

Przysposobienie

1. Do przysposobienia stosuje się prawo tej Umawiającej się Strony, której obywatelem jest przysposabiający w czasie zgłoszenia wniosku. Jeżeli przysposabiający jest obywatelem jednej Umawiającej się Strony, a ma miejsce zamieszkania na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, stosuje się prawo tej Umawiającej się Strony.

2. Do przysposobienia stosuje się także prawo tej Umawiającej się Strony, której obywatelem jest przysposobiany, w odniesieniu do jego zgody, zgody jego przedstawiciela ustawowego, zezwolenia właściwego organu państwowego oraz ograniczeń przysposobie-

nia z powodu zmiany miejsca zamieszkania przysposobianego na miejsce zamieszkania w innym państwie.

3. Jeżeli dziecko przysposabiają małżonkowie, z których jeden jest obywatelem jednej Umawiającej się Strony, drugi zaś — obywatelem drugiej Umawiającej się Strony, muszą być spełnione wymagania przewidziane przez prawo obu Umawiających się Stron. Jeżeli jednak małżonkowie mają miejsce zamieszkania na terytorium jednej z Umawiających się Stron, stosuje się prawo tej Umawiającej się Strony.

4. Postanowienia ustępów 1—3 stosuje się odpowiednio do zmiany, rozwiązania i unieważnienia przysposobienia.

5. W sprawach o przysposobienie, zmianę, rozwiązanie i unieważnienie przysposobienia właściwy jest organ Umawiającej się Strony, której obywatelem jest przysposobiany w czasie zgłoszenia wniosku. Jeżeli przysposobiany jest obywatelem jednej Umawiającej się Strony, a ma miejsce zamieszkania na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, gdzie ma miejsce zamieszkania także przysposabiający, właściwy jest również organ tej Umawiającej się Strony.

Opieka i kuratela

Artykuł 31

1. W sprawach opieki i kurateli właściwe jest, jeżeli niniejsza umowa nie stanowi inaczej, prawo tej Umawiającej się Strony, której obywatelem jest osoba potrzebująca opiekuna lub kurateli.

2. Stosunki prawne między opiekunem lub kuratorem a osobą pozostającą pod opieką lub kuratelą podlegają prawu tej Umawiającej się Strony, której organ ustanowił opiekę lub kuratelę.

3. Obowiązek przyjęcia opieki lub kurateli podlega prawu tej Umawiającej się Strony, której obywatelem jest osoba wskazana jako opiekun lub kurator.

4. Dla obywatela jednej Umawiającej się Strony może być ustanowiony opiekun lub kurator, będący obywatelem drugiej Umawiającej się Strony, jeżeli zamieszkuje on na terytorium tej Umawiającej się Strony, na której terytorium opieka lub kuratela ma być sprawowana, i jeżeli jego ustanowienie najbardziej odpowiada interesom osoby podlegającej opiece lub kurateli.

5. W sprawach ustanowienia opieki i kurateli właściwy jest organ tej Umawiającej się Strony, której obywatelem jest osoba potrzebująca opieki lub kurateli.

Artykuł 32

1. Jeżeli dla ochrony interesów obywatela jednej Umawiającej się Strony, którego miejsce zamieszkania lub pobytu albo którego majątek znajduje się na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, zachodzi potrzeba podjęcia środków w zakresie opieki lub kurateli, organ tej Umawiającej się Strony zawiadomi o tym niezwłocznie organ właściwy wymieniony w artykule 31 ustęp 5.

2. W wypadkach niecierpiących zwłoki organ drugiej Umawiającej się Strony podejmie odpowiednie tymczasowe czynności według własnego prawa i niezwłocznie zawiadomi o tym organ właściwy wymieniony w artykule 31 ustęp 5. Czynności te pozostają w mocy do czasu podjęcia przez ten organ innego orzeczenia.

Artykuł 33

1. Organ właściwy w myśl artykułu 31 ustęp 5 może przekazać opiekę lub kuratelę organowi drugiej Umawiającej się Strony, jeżeli osoba pozostająca pod opieką lub kuratelą ma miejsce zamieszkania lub pobytu albo majątek na terytorium tej Umawiającej się Strony. Przekazanie stanie się skuteczne, jeżeli organ wezwany przejmie sprawowanie opieki lub kurateli i zawiadomi o tym organ wzywający.

2. Organ, który stosownie do ustępu 1 przejął opiekę lub kuratelę, sprawuje ją zgodnie z prawem obowiązującym w jego państwie.

Rozdział trzeci

Sprawy majątkowe

Artykuł 34

Forma czynności prawnej

1. Forma czynności prawnej podlega prawu tej Umawiającej się Strony, które właściwe jest dla samej czynności. Wystarcza jednak zachowanie prawa tej Umawiającej się Strony, na której terytorium ma miejsce dokonanie czynności.

2. Forma czynności prawnej odnoszącej się do nieruchomości podlega prawu tej Umawiającej się Strony, na której terytorium nieruchomość jest położona.

Artykuł 35

Mienie nieruchome

Do stosunków prawnych dotyczących mienia nieruchomego właściwe są prawo i organy tej Umawiającej się Strony, na której terytorium mienie nieruchome jest położone.

Artykuł 36

Zobowiązania ze stosunków umownych

1. Zobowiązania ze stosunków umownych podlegają prawu tego państwa, które zostanie wybrane przez strony. Jeżeli strony nie dokonały wyboru prawa, stosuje się prawo tej Umawiającej się Strony, na której terytorium ma miejsce zamieszkania, siedzibę lub gdzie została utworzona strona, która spełnia świadczenie mające podstawowe znaczenie z uwagi na treść zobowiązania. Do umowy o utworzeniu przedsiębiorstwa stosuje się prawo tej Umawiającej się Strony, na której terytorium przedsiębiorstwo to ma być utworzone.

2. W sprawach wymienionych w ustępie 1 właściwy jest sąd tej Umawiającej się Strony, na której tery-

torium ma miejsce zamieszkania lub siedzibę pozwany. Właściwy jest również sąd tej Umawiającej się Strony, na której terytorium ma miejsce zamieszkania lub siedzibę powód, jeżeli na tym terytorium znajduje się przedmiot sporu albo majątek pozwanego.

Właściwość tę strony stosunku zobowiązaniowego mogą zmienić w drodze umowy.

Artykuł 37

Zobowiązania powstające wskutek czynów niedozwolonych (wskutek wyrządzenia szkody)

1. Zobowiązania powstające wskutek czynów niedozwolonych (wskutek wyrządzenia szkody) podlegają prawu tej Umawiającej się Strony, na której terytorium nastąpiło zdarzenie będące podstawą roszczenia o naprawienie szkody. Jednakże gdy powód i pozwany są obywatelami jednej Umawiającej się Strony, stosuje się prawo tej Strony.

2. W sprawach wymienionych w ustępie 1 właściwy jest sąd tej Umawiającej się Strony, na której terytorium nastąpiło zdarzenie będące podstawą roszczenia o naprawienie szkody lub na której terytorium pozwany ma miejsce zamieszkania lub siedzibę. Właściwy jest również sąd tej Umawiającej się Strony, na której terytorium ma miejsce zamieszkania lub siedzibę powód, jeżeli na tym terytorium znajduje się majątek pozwanego.

Rozdział czwarty

Sprawy spadkowe

Artykuł 38

Zasada równości

1. Obywatele jednej Umawiającej się Strony mogą nabywać na terytorium drugiej Umawiającej się Strony majątek i inne prawa w drodze dziedziczenia z mocy ustawy lub testamentu na tych samych warunkach i w tym samym zakresie jak obywatele tej Strony.

2. Obywatele jednej Umawiającej się Strony mogą dokonywać rozporządzeń na wypadek śmierci w stosunku do mienia znajdującego się na terytorium drugiej Umawiającej się Strony.

Artykuł 39

Prawo właściwe

1. Stosunki prawne w zakresie dziedziczenia mienia ruchomego podlegają prawu Umawiającej się Strony, której obywatelem był spadkodawca w chwili śmierci.

2. Stosunki prawne w zakresie dziedziczenia mienia nieruchomego podlegają prawu Umawiającej się Strony, na której terytorium mienie to jest położone.

3. Ustalenie, czy rzecz wchodząca w skład spadku jest ruchomością czy nieruchomością, podlega prawu

Umawiającej się Strony, na której terytorium rzecz ta się znajduje.

Artykuł 40

Przejście spadku na rzecz państwa

Jeżeli według prawa Umawiającej się Strony, określonego w artykule 39, spadkobiercą jest państwo, to mienie ruchome przypada Umawiającej się Stronie, której obywatelem był spadkodawca w chwili śmierci, a mienie nieruchomości przypada Umawiającej się Stronie, na której terytorium jest położone.

Artykuł 41

Testament

1. Zdolność do sporządzenia lub odwołania testamentu, jak również skutki prawne wad oświadczenia woli podlegają prawu Umawiającej się Strony, której obywatelem był spadkodawca w chwili sporządzenia lub odwołania testamentu.

2. Forma sporządzenia lub odwołania testamentu podlega prawu Umawiającej się Strony, której obywatelem był spadkodawca w chwili sporządzenia lub odwołania testamentu. Wystarczy jednak zachowanie prawa Umawiającej się Strony, na której terytorium testament został sporządzony lub odwołany.

Artykuł 42

Właściwość organów w sprawach spadkowych

1. W sprawach spadkowych dotyczących mienia ruchomego właściwe są organy Umawiającej się Strony, której obywatelem był spadkodawca w chwili śmierci.

2. W sprawach spadkowych dotyczących mienia nieruchomości właściwe są organy Umawiającej się Strony, na której terytorium mienie to jest położone.

3. Jeżeli całe mienie ruchome pozostałe po śmierci obywatela jednej Umawiającej się Strony znajduje się na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, to na wniosek spadkobiercy postępowanie przeprowadzi organ tej Umawiającej się Strony, jeżeli wyrażą na to zgodę wszyscy znani spadkobiercy.

Artykuł 43

Otwarcie (ogłoszenie) testamentu

Testament otwiera (ogłasza) organ tej Umawiającej się Strony, na której terytorium znajduje się testament. Odpis testamentu oraz odpis protokołu otwarcia (ogłoszenia) przesyła się organowi właściwemu do przeprowadzenia postępowania spadkowego.

Rozdział piąty

Sprawy z zakresu prawa pracy

Artykuł 44

1. Strony umowy o pracę mogą poddać stosunek pracy wybranemu przez siebie prawu.

2. Jeżeli nie dokonano wyboru prawa, zawarcie, zmiana i rozwiązanie (wygaśnięcie) umowy o pracę oraz roszczenia z niej wynikające podlegają prawu Umawiającej się Strony, na której terytorium praca jest, była lub miała być wykonywana. Jeżeli pracownik wykonuje pracę na terytorium jednej Umawiającej się Strony na podstawie umowy o pracę łączącej go z zakładem pracy, który ma siedzibę na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, zawarcie, zmiana i rozwiązanie (wygaśnięcie) umowy o pracę oraz roszczenia z niej wynikające podlegają prawu tej Umawiającej się Strony.

3. W sprawach, o których mowa w ustępie 2, właściwe są sądy Umawiającej się Strony, na której terytorium praca jest, była lub miała być wykonywana. Właściwe są również sądy Umawiającej się Strony, na której terytorium ma miejsce zamieszkania lub siedzibę pozwany, jak również na której terytorium ma miejsce zamieszkania lub siedzibę powód, jeżeli na tym terytorium znajduje się przedmiot sporu albo majątek pozwanego.

Właściwość tę strony umowy o pracę mogą zmienić w drodze umowy.

Rozdział szósty

Postanowienia o kosztach i ułatwieniach procesowych

Artykuł 45

Zwolnienie od złożenia kaucji na zabezpieczenie kosztów postępowania

Obywatelom jednej z Umawiających się Stron, którzy występują przed organami drugiej Umawiającej się Strony, nie można nakazać złożenia kaucji na zabezpieczenie kosztów postępowania tylko z tego powodu, że są cudzoziemcami lub że nie mają miejsca zamieszkania lub pobytu na terytorium tej Umawiającej się Strony, przed której organem występują.

Zwolnienie od kosztów sądowych

Artykuł 46

1. Obywatele jednej Umawiającej się Strony korzystają na terytorium drugiej Umawiającej się Strony ze zwolnienia od kosztów sądowych oraz z prawa bezpłatnego zastępstwa procesowego na tych samych warunkach i w takim samym zakresie co obywatele tej Umawiającej się Strony.

2. Ułatwienia, o których mowa w ustępie 1, dotyczą wszystkich czynności postępowania w danej sprawie, włącznie z czynnościami egzekucyjnymi.

3. Zwolnienie od kosztów udzielone w określonej sprawie przez sąd jednej Umawiającej się Strony rozciąga się również na koszty powstałe w razie dokonywania czynności postępowania w tej samej sprawie na terytorium drugiej Umawiającej się Strony.

Artykuł 47

1. Dla uzyskania zwolnienia od kosztów lub przyznania bezpłatnego zastępstwa procesowego należy złożyć zaświadczenie o sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej wnioskodawcy. Zaświadczenie takie wydaje właściwy organ tej Umawiającej się Strony, na której terytorium ma miejsce zamieszkania lub pobytu wnioskodawca.

2. Jeżeli wnioskodawca nie zamieszkuje ani nie przebywa na terytorium jednej z Umawiających się Stron, zaświadczenie może wydać przedstawicielstwo dyplomatyczne lub urząd konsularny tej Umawiającej się Strony, której obywatelem jest wnioskodawca.

3. Sąd orzekający o zwolnieniu od kosztów może żądać od organu, który wydał zaświadczenie, dodatkowych wyjaśnień lub uzupełnienia danych.

4. Jeżeli prawo jednej z Umawiających się Stron nie nakłada obowiązku złożenia zaświadczenia, o którym mowa w ustępie 1, wnioskodawca powinien wskazać w oświadczeniu swój stan rodzinny i majątkowy.

Artykuł 48

1. Obywatel jednej Umawiającej się Strony zamierzający ubiegać się o zwolnienie od kosztów lub bezpłatne zastępstwo procesowe przed sądem drugiej Umawiającej się Strony może zgłosić taki wniosek pisemnie lub ustnie do protokołu w sądzie właściwym według swego miejsca zamieszkania lub pobytu. Sąd ten przesyła właściwemu sądowi drugiej Umawiającej się Strony wniosek, wraz z zaświadczeniem określonym w artykule 47.

2. Wniosek wymieniony w ustępie 1 może być zgłoszony jednocześnie z pozwem lub wnioskiem wszczynającym postępowanie.

Artykuł 49

Sąd jednej Umawiającej się Strony, zobowiązując stronę zamieszkałą lub przebywającą na terytorium drugiej Umawiającej się Strony do uiszczenia kosztów sądowych lub do uzupełnienia braków pozwu lub wniosku, wyznacza równocześnie termin nie krótszy niż jeden miesiąc. Bieg terminu rozpoczyna się od daty doręczenia odpowiedniego wezwania.

Artykuł 50**Terminy**

1. Jeżeli sąd jednej Umawiającej się Strony wyznaczy stronie zamieszkałej na terytorium drugiej Umawiającej się Strony termin do dokonania czynności procesowej, to o zachowaniu terminu rozstrzyga data stempla urzędu pocztowego Umawiającej się Strony, z której terytorium zostało wysłane wymagane pismo.

2. W wypadku przekazania w określonym terminie żądanych przez sąd opłat i zaliczek na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, o zachowaniu wyznaczonego terminu rozstrzyga data wpłacania ich do banku

Umawiającej się Strony, na której terytorium zamieszkuje strona.

3. Do skutków uchybienia terminu sąd rozpoznający sprawę stosuje prawo swego państwa.

Rozdział siódmy**Uznawanie i wykonywanie orzeczeń****Artykuł 51****Uznawanie orzeczeń w sprawach o charakterze niemajątkowym**

1. Prawomocne orzeczenia w sprawach cywilnych o charakterze niemajątkowym, wydane przez sądy jednej Umawiającej się Strony, podlegają uznaniu na terytorium drugiej Umawiającej się Strony bez przeprowadzania specjalnego postępowania o uznanie, jeżeli sądy drugiej Umawiającej się Strony nie wydały wcześniej prawomocnego orzeczenia w tej samej sprawie ani też nie były wyłączone właściwe na podstawie niniejszej umowy, a w wypadku braku takiego uregulowania w umowie — na podstawie prawa wewnętrznego tej Umawiającej się Strony.

2. Prawomocne orzeczenia w sprawach rodzinnych o charakterze niemajątkowym wydane przez organy inne niż sądy jednej Umawiającej się Strony podlegają uznaniu na terytorium drugiej Umawiającej się Strony na zasadach określonych w artykułach 53—55. Takie orzeczenia mogą być jednak uznane bez przeprowadzania specjalnego postępowania o uznanie, jeżeli jest to dopuszczalne według prawa tej Umawiającej się Strony, na której terytorium ma nastąpić uznanie.

Uznawanie i wykonywanie orzeczeń**Artykuł 52**

1. Na warunkach przewidzianych niniejszą umową Umawiające się Strony uznają i wykonują na swym terytorium następujące orzeczenia wydane na terytorium drugiej Umawiającej się Strony:

- 1) orzeczenia sądów w sprawach cywilnych,
- 2) wyroki sądów w sprawach karnych, w części dotyczącej naprawienia szkody spowodowanej przestępstwem.

2. Za orzeczenia sądowe w rozumieniu ustępu 1 uważa się ugody zawarte (zatwierdzone) przed sądami w sprawach cywilnych o charakterze majątkowym i akty notarialne, które mają moc tytułu egzekucyjnego według prawa tej Umawiającej się Strony, na której terytorium zostały sporządzone, jak również ostateczne orzeczenia sądów gospodarczych, jeżeli są prawomocne i wykonalne.

Artykuł 53

Orzeczenia wymienione w artykule 52 podlegają uznaniu i wykonaniu na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, jeżeli:

- 1) według prawa tej Umawiającej się Strony, na której terytorium orzeczenie zostało wydane, jest ono prawomocne i wykonalne, a w sprawach o alimenty — również orzeczenie nieprawomocne, o ile jest wykonalne;
- 2) na podstawie niniejszej umowy, a w wypadku braku takiego uregulowania w umowie — na podstawie prawa Umawiającej się Strony, na której terytorium orzeczenie ma być uznane i wykonane, sprawa nie należy do wyłącznej właściwości organów tej Umawiającej się Strony;
- 3) strona nie została pozbawiona możliwości obrony swych praw, a w razie posiadania ograniczonej zdolności procesowej — należytego przedstawicielstwa, a w szczególności strona, która nie uczestniczyła w postępowaniu, otrzymała wezwanie na rozprawę we właściwym czasie i trybie;
- 4) ta sama sprawa między tymi samymi stronami nie została już prawomocnie osądzona przez sąd Umawiającej się Strony, na której terytorium orzeczenie ma być uznane i wykonane, i jeżeli między tymi samymi stronami nie zostało wcześniej wszczęte postępowanie przed sądem Umawiającej się Strony, na której terytorium orzeczenie ma być uznane i wykonane;
- 5) orzeczenie sądu państwa trzeciego w tej samej sprawie między tymi samymi stronami nie było już uznane i wykonane na terytorium Umawiającej się Strony, gdzie orzeczenie ma być uznane i wykonane;
- 6) przy wydaniu orzeczenia w sprawie, w której należało zastosować prawo drugiej Umawiającej się Strony, prawo to zostało zastosowane, chyba że zastosowane w sprawie prawo Umawiającej się Strony, której organ orzekał, nie różni się w sposób istotny od prawa drugiej Umawiającej się Strony.

Artykuł 54

1. Wniosek o uznanie i wykonanie orzeczenia może być złożony bezpośrednio we właściwym sądzie tej Umawiającej się Strony, na której terytorium orzeczenie ma być uznane i wykonane, lub też za pośrednictwem sądu, który rozpoznawał sprawę w pierwszej instancji.

2. Do wniosku należy dołączyć:

- 1) orzeczenie lub jego uwierzytelniony odpis, wraz ze stwierdzeniem, że orzeczenie jest prawomocne i wykonalne, a w sprawach o alimenty, jeżeli orzeczenie jest nieprawomocne — stwierdzenie, że jest ono wykonalne, jeżeli nie wynika to z samego orzeczenia;
- 2) dokument stwierdzający, że strona, przeciwko której wydane zostało orzeczenie i która nie uczestniczyła w postępowaniu, otrzymała wezwanie na rozprawę we właściwym czasie i trybie, zgodnie z prawem Umawiającej się Strony, na której terytorium orzeczenie zostało wydane; natomiast w wypadku ograniczonej zdolności procesowej strony — dokument stwierdzający, że strona ta była należycie reprezentowana;

- 3) uwierzytelnione tłumaczenie wniosku oraz dokumentów wymienionych w punktach 1 i 2 na język tej Umawiającej się Strony, na której terytorium orzeczenie ma być uznane i wykonane.

Artykuł 55

Tryb uznawania i wykonywania orzeczeń

1. Do uznania i wykonania orzeczenia właściwy jest sąd tej Umawiającej się Strony, na której terytorium orzeczenie ma być uznane i wykonane.

2. W postępowaniu o uznanie i wykonanie orzeczenia sąd ogranicza się do ustalenia spełnienia warunków przewidzianych w artykułach 53 i 54.

3. Do uznania i wykonania orzeczenia stosuje się prawo tej Umawiającej się Strony, na której terytorium orzeczenie ma być uznane i wykonane; dotyczy to także formy wniosku o uznanie i wykonanie orzeczenia. Do wniosku o uznanie i wykonanie orzeczenia należy dołączyć jego odpisy i odpisy załączników dla doręczenia uczestnikom postępowania.

4. Jeżeli na terytorium tej Umawiającej się Strony, której sąd wydał orzeczenie, egzekucja została zawieszona, to na terytorium drugiej Umawiającej się Strony zawieszają się postępowanie w sprawie o uznanie i wykonanie orzeczenia, a jeżeli toczy się już postępowanie egzekucyjne — zawieszają się do postępowania.

5. Orzekając w sprawie o uznanie i wykonanie orzeczenia, sąd może żądać od stron wyjaśnień. Sąd ten może również żądać dodatkowych wyjaśnień od sądu, który wydał orzeczenie.

Wykonywanie orzeczeń o kosztach

Artykuł 56

1. Jeżeli strona, która na podstawie artykułu 45 nie złożyła kaucji na zabezpieczenie kosztów postępowania, zostanie prawomocnym orzeczeniem sądu jednej Umawiającej się Strony zobowiązana do zapłaty tych kosztów, właściwy sąd drugiej Umawiającej się Strony orzeknie bezpłatnie na wniosek strony uprawnionej o przymusowej wykonalności orzeczenia o kosztach.

2. Kosztami postępowania są również koszty poświadczenia prawomocności i wykonalności orzeczenia oraz koszty tłumaczenia wniosku i wymaganych dokumentów.

Artykuł 57

1. Sąd, który rozstrzyga o wykonaniu orzeczenia o kosztach, ogranicza się do ustalenia, czy orzeczenie to jest prawomocne i wykonalne.

2. Do wniosku o wykonanie orzeczenia dołącza się orzeczenie lub uwierzytelniony odpis części orzeczenia, ustalającego wysokość kosztów, ze stwierdzeniem, że orzeczenie to jest prawomocne i wykonalne, oraz uwierzytelnione tłumaczenie wniosku i tych dokumentów.

3. Sąd tej Umawiającej się Strony, na której terytorium koszty postępowania zostały wyłożone zaliczko-wo przez państwo, może zwrócić się do właściwego są-
du drugiej Umawiającej się Strony o ściągnięcie tych kosztów. Sąd ten ściągnie te koszty zgodnie ze swym prawem bez pobierania opłat i przekazuje uzyskane kwoty przedstawicielstwu dyplomatycznemu lub urzę-
dowi konsularnemu drugiej Umawiającej się Strony. Postanowienia ustępów 1 i 2 stosuje się odpowiednio.

CZĘŚĆ TRZECIA

Sprawy karne

Rozdział pierwszy

Przejęcie ścigania karnego

Artykuł 58

Obowiązek ścigania karnego

1. Każda z Umawiających się Stron zobowiązuje się na wniosek drugiej Umawiającej się Strony do ści-
gania karnego, zgodnie ze swoim prawem, swych oby-
wateli oraz innych osób mających miejsce stałego po-
bytu na jej terytorium, podejrzanych o popełnienie
przestępstwa na terytorium wzywającej Umawiającej
się Strony.

2. Umawiające się Strony mogą składać wnioski o przejęcie ścigania również w związku z takimi naru-
szeniami prawa, które według prawa wzywającej Uma-
wiającej się Strony uważane są za przestępstwo, a we-
dług prawa wezwanej Umawiającej się Strony — tylko
za wykroczenia.

3. Jeżeli z czynu, którego dotyczy przejęte ściganie
karne, wynikają roszczenia odszkodowawcze i złożone
zostały odpowiednie wnioski o odszkodowanie, włą-
cza się je do przejętego postępowania.

4. Każda z Umawiających się Stron zobowiązuje się
na wniosek drugiej Umawiającej się Strony do przeję-
cia i rozpatrzenia sprawy, zgodnie ze swoim prawem,
swych obywateli oraz innych osób mających miejsce
stałego pobytu na jej terytorium, którzy nie osiągnęli
wieku warunkującego odpowiedzialność karną, podej-
rzanych o popełnienie na terytorium wzywającej Uma-
wiającej się Strony czynów zabronionych pod groźbą
kary.

Artykuł 59

Wniosek o przejęcie ścigania karnego

1. Wniosek o przejęcie ścigania karnego powinien
zawierać:

- 1) oznaczenie organu wzywającego,
- 2) imię i nazwisko osoby podejrzanej, jej obywatel-
stwo, miejsce zamieszkania lub miejsce pobytu
oraz inne możliwie dokładne dane osobowe,
- 3) opis i kwalifikację prawną czynu, w związku z któ-
rym zostaje złożony wniosek o przejęcie ścigania

karnego, ze wskazaniem skutków jego popełnienia
oraz wyrządzonej szkody.

2. Ponadto do wniosku dołącza się:

- 1) tekst przepisów karnych, a w miarę potrzeby, i in-
nych przepisów strony wzywającej istotnych dla
ścigania karnego,
- 2) akta sprawy lub ich uwierzytelnione odpisy oraz do-
wody,
- 3) wnioski o odszkodowanie oraz w miarę możliwości
informacje dotyczące wysokości szkody,
- 4) wnioski osób pokrzywdzonych o ściganie, jeżeli
prawo strony wezwanej tego wymaga.

Artykuł 60

Przekazanie osób podejrzanych

1. Jeżeli w chwili złożenia wniosku o przejęcie ści-
gania karnego osoba podejrzana jest tymczasowo
aresztowana na terytorium wzywającej Umawiającej
się Strony, należy spowodować jej przekazanie wezwa-
nej Umawiającej się Stronie.

2. Jeżeli w chwili złożenia wniosku o przejęcie ści-
gania karnego osoba podejrzana przebywa na wolno-
ści na terytorium wzywającej Umawiającej się Strony,
Strona ta, w razie potrzeby, podejmie zgodnie ze swo-
im prawem działanie w celu jej powrotu na terytorium
wezwaną Umawiającej się Strony.

Artykuł 61

Zawiadomienie o wynikach ścigania karnego

Wezwana Umawiająca się Strona zawiadomi wzy-
wającą Umawiającą się Stronę o orzeczeniu kończą-
cym postępowanie w sprawie. Na wniosek wzywającej
Umawiającej się Strony przesyła się odpis tego orze-
czenia.

Artykuł 62

Następstwa przejęcia ścigania karnego

Po przejęciu ścigania karnego właściwe organy
wzywającej Umawiającej się Strony nie mogą prowa-
dzić postępowania przeciwko tej samej osobie o ten
sam czyn, chyba że we wniosku o przejęcie ścigania
karnego strona wzywająca zastrzegła, iż może ponow-
nie podjąć postępowanie w razie zawiadomienia przez
stronę wezwaną o odmowie wszczęcia lub umorzeniu
postępowania.

Rozdział drugi

Wydanie w celu ścigania karnego i wykonania wyroku

Wydanie osób

Artykuł 63

1. Umawiające się Strony wydają sobie wzajemnie
na wniosek, stosownie do postanowień niniejszej

umowy, osoby znajdujące się na ich terytorium, w celu przeprowadzenia postępowania karnego lub wykonania wyroku.

2. Wydanie w celu przeprowadzenia postępowania karnego następuje z powodu takich czynów, które według prawa obu Umawiających się Stron są przestępstwami zagrożonymi karą pozbawienia wolności na czas powyżej jednego roku lub karą surowszą.

3. Wydanie w celu wykonania wyroku następuje z powodu takich czynów, które są przestępstwami według prawa obu Umawiających się Stron, i jeżeli osoba, której wydania się żąda, została skazana na karę co najmniej sześciu miesięcy pozbawienia wolności lub na karę surowszą.

Artykuł 64

1. Wydanie nie następuje, jeżeli:

- 1) osoba, której wydania zażądano, jest obywatelem wezwanej Umawiającej się Strony,
- 2) zgodnie z prawem wezwanej Umawiającej się Strony postępowanie karne nie może być wszczęte lub wyrok nie może być wykonany z powodu przedawnienia lub innych ustawowych przyczyn,
- 3) na terytorium wezwanej Umawiającej się Strony przeciwko osobie, której wydania zażądano, o ten sam czyn przestępny został wydany prawomocny wyrok lub postanowienie o umorzeniu postępowania,
- 4) postępowanie karne wszczyna się z oskarżenia prywatnego,
- 5) wydanie jest niedopuszczalne według prawa wezwanej Umawiającej się Strony.

2. Wydania można odmówić, jeżeli:

- 1) przestępstwo zostało popełnione na terytorium wezwanej Umawiającej się Strony,
- 2) na terytorium wezwanej Umawiającej się Strony przeciwko osobie, której wydania zażądano, o ten sam czyn przestępny toczy się postępowanie karne.

3. Jeżeli wydanie nie następuje, wezwana Umawiająca się Strona zawiadomi o tym wzywającą Umawiającą się Stronę, podając podstawy odmowy wydania.

Artykuł 65

Wniosek o wydanie

1. Wniosek o wydanie powinien zawierać:

- 1) oznaczenie organu wzywającego,
- 2) imię i nazwisko osoby, wobec której skierowano wniosek o wydanie, dane o jej obywatelstwie, miejscu zamieszkania lub pobytu, inne dane osobowe, a także w miarę możliwości rysopis tej osoby, jej fotografię i odciski palców,
- 3) opis popełnionego przestępstwa i kwalifikację prawną czynu,
- 4) dane o rozmiarze wyrządzonej szkody materialnej.

2. Do wniosku o wydanie w celu przeprowadzenia postępowania karnego dołącza się uwierzytelniony odpis postanowienia o tymczasowym aresztowaniu z opisem czynu przestępnego oraz tekst przepisów prawnych dotyczących czynu popełnionego przez osobę, której wydania się żąda.

3. Do wniosku o wydanie w celu wykonania wyroku dołącza się uwierzytelniony odpis prawomocnego wyroku oraz tekst przepisów karnych, które były podstawą skazania. Jeżeli skazany rozpoczął odbywanie kary, należy podać, jaką część kary odbył.

Artykuł 66

Dodatkowe informacje do wniosku o wydanie

Jeżeli otrzymane informacje nie są wystarczające do rozstrzygnięcia wniosku o wydanie, wezwana Umawiająca się Strona może żądać dodatkowych informacji i określić do ich przedstawienia termin do jednego miesiąca. Termin ten może być przedłużony z ważnych przyczyn.

Aresztowanie w celu wydania

Artykuł 67

Po otrzymaniu wniosku o wydanie wezwana Umawiająca się Strona podejmie niezwłocznie środki zgodnie ze swoim prawem celem aresztowania osoby, której wydania się żąda, z wyjątkiem wypadków, gdy zgodnie z niniejszą umową wydanie nie może nastąpić.

Artykuł 68

1. W wypadkach niecierpiących zwłoki aresztowanie osoby, której wydania się żąda, może nastąpić także przed otrzymaniem wniosku o wydanie, jeżeli wzywająca Umawiająca się Strona wyraźnie o to wystąpi, powołując się na postanowienie o tymczasowym aresztowaniu lub na prawomocny wyrok stanowiący podstawę wniosku o wydanie. O aresztowanie wystąpić można drogą pocztową, telegramem, telefaksem lub przy pomocy innych środków.

2. Właściwe organy wymiaru sprawiedliwości każdej z Umawiających się Stron mogą postanowić o tymczasowym aresztowaniu osoby przebywającej na jej terytorium również bez wystąpienia przewidzianego w ustępie 1, jeżeli istnieją dostateczne dane wskazujące na to, że popełniła ona na terytorium drugiej Umawiającej się Strony przestępstwo uzasadniające wydanie.

3. O aresztowaniach dokonanych stosownie do ustępów 1 i 2 należy niezwłocznie zawiadomić drugą Umawiającą się Stronę.

Artykuł 69

Zwolnienie osoby aresztowanej

1. Umawiająca się Strona, do której zwrócono się z wnioskiem o wydanie, może zwolnić osobę aresztowaną stosownie do artykułu 67, jeżeli w terminie okre-

ślonym w artykule 66 nie otrzymano dodatkowych informacji, o które ta Strona wystąpiła.

2. Osobę aresztowaną stosownie do artykułu 68 ustęp 1 i 2 zwalnia się, jeżeli wniosek o jej wydanie nie wpłynie w terminie jednego miesiąca od dnia, w którym druga Umawiająca się Strona została powiadomiona o tymczasowym aresztowaniu.

Artykuł 70

Odroczenie wydania

Jeżeli osoba, której wydania się żąda, została pociągnięta do odpowiedzialności karnej lub skazana na terytorium wezwanej Umawiającej się Strony za popełnienie innego przestępstwa, jej wydanie może ulec odroczeniu do zakończenia postępowania karnego lub odbycia całej kary albo zwolnienia tej osoby przed ukończeniem odbywania kary.

Artykuł 71

Wydanie czasowe

1. Jeżeli odroczenie wydania, o którym mowa w artykule 70, mogłoby spowodować przedawnienie ścigania karnego lub poważnie utrudniałoby postępowanie karne, osoba, której wydania się żąda, może być na uzasadniony wniosek wydana czasowo.

2. Osoba wydana czasowo zostanie przekazana z powrotem niezwłocznie po zakończeniu czynności procesowych, dla których przeprowadzenia została wydana, nie później jednak niż w ciągu trzech miesięcy od dnia wydania czasowego. W uzasadnionych wypadkach termin ten może być przedłużony przez wezwaną Umawiającą się Stronę.

Artykuł 72

Zbieg wniosków o wydanie

Jeżeli wydania tej samej osoby domaga się kilka państw, wezwana Umawiająca się Strona rozstrzygnie, któremu z państw osobę tę wyda. Przy podejmowaniu takiej decyzji bierze się pod uwagę wszystkie okoliczności, w szczególności obywatelstwo danej osoby, miejsce popełnienia i charakter przestępstwa.

Artykuł 73

Ograniczenie ścigania osoby wydanej

1. Osoba wydana nie może być bez zgody Umawiającej się Strony, która ją wydała, pociągnięta do odpowiedzialności karnej, poddana wykonaniu kary, jak również wydana innemu państwu z powodu przestępstwa popełnionego przed wydaniem, innego niż to, za które została wydana.

2. Zgoda Umawiającej się Strony, która wydała osobę, nie jest wymagana, jeżeli:

- 1) osoba wydana nie opuściła w ciągu jednego miesiąca od zakończenia postępowania karnego lub wykonania kary terytorium wzywającej Umawiają-

cej się Strony; do tego terminu nie wlicza się czasu, w którym osoba wydana nie mogła bez swej winy opuścić terytorium wzywającej Umawiającej się Strony,

- 2) osoba wydana opuściła terytorium wzywającej Umawiającej się Strony, lecz na terytorium to dobrowolnie powróciła.

Artykuł 74

Wykonanie wydania

Wezwana Umawiająca się Strona zawiadomi wzywającą Umawiającą się Stronę o miejscu i dacie wydania. Jeżeli wzywająca Umawiająca się Strona nie przejmie osoby podlegającej wydaniu w terminie piętnastu dni od daty ustalonej dla wydania, osoba ta może być zwolniona.

Artykuł 75

Ponowne wydanie

Jeżeli osoba wydana uchyli się w jakikolwiek sposób od postępowania karnego lub od wykonania kary i powróci na terytorium wezwanej Umawiającej się Strony, zostanie ona wydana na ponowny wniosek bez przysyłania dokumentów przewidzianych w artykule 65.

Artykuł 76

Zawiadomienie o wyniku postępowania karnego

Wzywająca Umawiająca się Strona zawiadomi niezwłocznie wezwaną Umawiającą się Stronę o wyniku postępowania karnego przeciwko osobie wydanej i na wniosek prześle odpis orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie.

Artykuł 77

Tranzyt

1. Każda z Umawiających się Stron zobowiązana jest na wniosek drugiej Umawiającej się Strony wydać zezwolenie na tranzyt przez swoje terytorium osób wydanych przez państwo trzecie wzywającej Umawiającej się Stronie. Wezwana Umawiająca się Strona może nie udzielić zezwolenia, jeżeli stosownie do niniejszej umowy nie istnieje obowiązek wydania.

2. Wniosek o zezwolenie na tranzyt składa się i rozpatruje w takim samym trybie jak wniosek o wydanie.

3. Wezwana Umawiająca się Strona dokonuje tranzytu w taki sposób, jaki jej najbardziej odpowiada.

Artykuł 78

Koszty wydania i tranzytu

Koszty wydania ponosi ta Umawiająca się Strona, na której terytorium koszty te powstały. Koszty tranzytu ponosi wzywająca Umawiająca się Strona.

Rozdział trzeci

Postanowienia szczególne dotyczące pomocy prawnej w sprawach karnych

Artykuł 79

Czasowe przekazywanie osób pozbawionych wolności

1. Jeżeli konieczne jest przesłuchanie w charakterze świadka osoby pozbawionej wolności na terytorium wezwanej Umawiającej się Strony, właściwe organy tej Umawiającej się Strony mogą zarządzić przekazanie tej osoby na terytorium wzywającej Umawiającej się Strony. Osoba ta będzie pozostawać w areszcie i po zakończeniu przesłuchania zostanie niezwłocznie przekazana z powrotem.

2. W razie konieczności przesłuchania w charakterze świadka osoby pozbawionej wolności na terytorium państwa trzeciego, właściwe organy wezwanej Umawiającej się Strony udzielą zezwolenia na tranzyt tej osoby przez terytorium swego państwa.

Artykuł 80

Wydawanie przedmiotów

1. Umawiające się Strony zobowiązują się, na wniosek, do wzajemnego wydawania przedmiotów, które służyły do popełnienia przestępstwa, przedmiotów uzyskanych z przestępstwa lub uzyskanych w drodze ich wymiany albo jako wynagrodzenie za nie, jak również innych przedmiotów stanowiących dowody rzeczowe w postępowaniu karnym toczącym się na terytorium wzywającej Umawiającej się Strony. Przez przedmioty rozumie się również pieniądze i papiery wartościowe.

2. Wezwana Umawiająca się Strona może czasowo odroczyć wydanie przedmiotów albo może je wydać na czas określony, jeżeli są one niezbędne w innym postępowaniu karnym.

3. Prawa osób trzecich do przedmiotów, które zostały wydane drugiej Umawiającej się Stronie, pozostają nienaruszone. Po zakończeniu postępowania karnego przedmioty te zostają zwrócone tej Umawiającej się Stronie, która je wydała, lub za zgodą tej Strony — bezpośrednio osobom uprawnionym.

4. Przy wydawaniu przedmiotów stosownie do niniejszego artykułu nie mają zastosowania przepisy prawne Umawiających się Stron ograniczające wwóz i wywóz tych przedmiotów.

5. Jeżeli wyrażono zgodę na wydanie osoby w celu ścigania karnego, wydanie przedmiotów powinno nastąpić w miarę możliwości jednocześnie z wydaniem tej osoby. Wydanie przedmiotów ma miejsce również w wypadku, gdy wydanie osoby, na które wyrażono zgodę, nie może nastąpić z powodu jej śmierci lub ucieczki.

Artykuł 81

Obecność przedstawicieli Umawiających się Stron przy udzielaniu pomocy prawnej

Przedstawiciele jednej Umawiającej się Strony mogą być obecni, za zgodą organu centralnego drugiej Umawiającej się Strony, przy wykonywaniu na jej terytorium wniosków o udzielenie pomocy prawnej.

Artykuł 82

Zawiadomienia o wyrokach i inne informacje

1. Umawiające się Strony zawiadamiają się wzajemnie o prawomocnych wyrokach wydanych przez sądy jednej Umawiającej się Strony wobec obywateli drugiej Umawiającej się Strony.

2. Umawiające się Strony udzielają sobie na uzasadniony wniosek informacji o karalności i prawomocnych wyrokach wydanych przez sądy jednej Umawiającej się Strony wobec osób niebędących obywatelami wzywającej Umawiającej się Strony, jeżeli przeciwko tym osobom toczy się postępowanie karne na terytorium wzywającej Umawiającej się Strony.

3. Umawiające się Strony przesyłają sobie wzajemnie, w miarę możliwości, na wniosek, odciski palców osób wymienionych w ustępach 1 i 2.

Artykuł 83

Informacje o skazaniach

Umawiające się Strony przesyłają sobie wzajemnie, na wniosek, uzasadniony celami postępowania karnego, informacje o skazaniach obywateli drugiej Umawiającej się Strony, jak również informacje o późniejszych orzeczeniach dotyczących wyroków, o ile te informacje podlegają rejestracji według prawa wezwanej Umawiającej się Strony.

Artykuł 84

Wykorzystanie przekazanych informacji

Informacje przekazane stosownie do artykułów 82 i 83 mogą być wykorzystane wyłącznie w celu, dla którego zostały przekazane, i nie mogą być udostępnione trzeciemu państwu bez zgody Umawiającej się Strony, która udzieliła tych informacji.

Rozdział czwarty

Przekazywanie osób skazanych na karę pozbawienia wolności w celu odbycia kary**Zasady ogólne**

Artykuł 85

1. Umawiające się Strony zobowiązuje się, zgodnie z postanowieniami niniejszej umowy, do wzajemnego przekazywania osób skazanych na karę pozbawienia wolności przez sąd jednej Umawiającej się Strony

(zwanej dalej Państwem wydania wyroku), będących obywatelami drugiej Umawiającej się Strony — w celu odbycia kary na terytorium tej Strony (zwanej dalej Państwem wykonania wyroku).

2. Niniejszy rozdział ma zastosowanie również do osób mających miejsce stałego pobytu na terytorium Państwa wykonania wyroku.

Artykuł 86

Z wnioskiem o przekazanie skazanego w celu odbycia kary może wystąpić zarówno Państwo wydania wyroku, jak i Państwo wykonania wyroku.

Artykuł 87

Prawa skazanego

1. Skazany, a także jego przedstawiciel lub bliski krewny (współmałżonek, rodzice, dzieci, przysposabiający, przysposobiony, rodzeństwo, dziadkowie, wnuki) mogą występować do właściwych organów każdej z Umawiających się Stron o rozważenie możliwości wystąpienia z wnioskiem o przekazanie skazanego.

2. Właściwe organy Państwa wydania wyroku powiadomią skazanego o jego prawie, o którym mowa w ustępie 1, oraz o skutkach prawnych przekazania.

Artykuł 88

Tryb porozumiewania się

W sprawach objętych niniejszym rozdziałem porozumiewają się: ze strony Rzeczypospolitej Polskiej — Ministerstwo Sprawiedliwości, a ze strony Federacji Rosyjskiej — Prokuratura Generalna.

Artykuł 89

Wniosek o przekazanie i załączniki

1. Wniosek o przekazanie skazanego sporządza się w formie pisemnej.

2. Do wniosku Państwa wydania wyroku załącza się:

- 1) uwierzytelniony odpis wyroku podlegającego wykonaniu, wyroki wyższych instancji, jeżeli były wydane, a także stwierdzenie, że wyrok jest prawomocny,
- 2) tekst przepisów prawnych, na podstawie których osoba została skazana na karę pozbawienia wolności,
- 3) dokument stwierdzający, jaka część kary została wykonana oraz jaka część kary podlega wykonaniu,
- 4) dokument stwierdzający wykonanie kary dodatkowej, jeżeli została orzeczona,
- 5) dokument o wyrażeniu zgody na przekazanie podpisany przez skazanego, a w wypadku przewidzia-

nym w artykule 90 punkt 2 — przez jego przedstawiciela,

- 6) dokument poświadczający obywatelstwo skazanego lub miejsce jego stałego pobytu, jeżeli takim dysponuje,
- 7) inne dokumenty, które mogą mieć znaczenie dla rozstrzygnięcia wniosku o przekazanie.

3. Do wniosku Państwa wykonania wyroku załącza się:

- 1) dokument poświadczający obywatelstwo skazanego lub miejsce jego stałego pobytu,
- 2) tekst przepisów prawnych, z których wynika, że czyn, za który nastąpiło skazanie na karę pozbawienia wolności, jest przestępstwem w Państwie wykonania wyroku.

W wypadku uwzględnienia wniosku Państwo wydania wyroku dołącza do zawiadomienia o swojej zgodzie dokumenty wymienione w ustępie 2 punktów 1—5.

4. Każda z Umawiających się Stron może żądać nadesłania dokumentów wymienionych w ustępach 2 i 3 przed wystąpieniem z wnioskiem o przekazanie lub przed podjęciem decyzji w przedmiocie przekazania.

5. O wnioskach i decyzjach podjętych przez Państwo wydania wyroku lub Państwo wykonania wyroku zawiadamia się skazanego w formie pisemnej.

Artykuł 90

Warunki przekazania

Przekazanie skazanego, stosownie do postanowień niniejszego rozdziału, nastąpi, jeżeli:

- 1) wyrok jest prawomocny, a okres pozostałej do odbycia kary pozbawienia wolności wynosi co najmniej sześć miesięcy,
- 2) zgodę na przekazanie wyraził skazany, a jeżeli nie jest on zdolny do wyrażenia skutecznej prawnie zgody — zgodę wyraził jego przedstawiciel ustawowy,
- 3) czyn, za który nastąpiło skazanie, jest karalny sądownie również według prawa Państwa wykonania wyroku lub byłby karalny, gdyby został popełniony na terytorium Państwa wykonania wyroku,
- 4) wykonanie kary nie uległo przedawnieniu według prawa jednej z Umawiających się Stron,
- 5) wyrok nie został wydany pod nieobecność skazanego,
- 6) osoba nie została w Państwie wykonania wyroku prawomocnie skazana lub uniewinniona za ten sam czyn ani też postępowanie nie zostało umorzono,
- 7) zdaniem wezwanej Umawiającej się Strony nie będzie to zagrażało jej suwerenności, bezpieczeństwu, porządkowi publicznemu lub innym ważnym interesom albo nie będzie pozostawać w sprzeczności z podstawowymi zasadami prawa lub międzynarodowymi zobowiązaniami tej Strony.

Artykuł 91

Przekazanie

W wypadku uwzględnienia wniosku o przekazanie skazanego właściwe organy Umawiających się Stron określają termin, miejsce i tryb przekazania skazanego, a w razie potrzeby uzgodnią z zainteresowanymi państwami sprawę tranzytu.

Artykuł 92

Wykonywanie wyroku

1. Jeżeli nastąpi przejęcie wykonania wyroku, to sądy Państwa wykonania wyroku określają podlegającą wykonaniu karę pozbawienia wolności w wymiarze określonym w wyroku sądu Państwa wydania wyroku.

2. Na poczet kary pozbawienia wolności określonej przez Państwo wykonania wyroku zalicza się część kary, którą skazany odbył w Państwie wydania wyroku.

3. Jeżeli ustawodawstwo Państwa wykonania wyroku przewiduje za dany czyn maksymalny wymiar kary pozbawienia wolności niższy od wymienionego w wyroku, sąd wymierza karę pozbawienia wolności w maksymalnej wysokości przewidzianej w ustawodawstwie tego Państwa za popełnienie danego czynu.

4. Jeżeli według ustawodawstwa Państwa wykonania wyroku za popełnienie danego czynu nie jest przewidziana kara pozbawienia wolności, sąd wymierza na podstawie swego ustawodawstwa karę najbardziej zbliżoną do kary wymienionej w wyroku.

5. Na skutek przejęcia wykonania wyroku przez Państwo wykonania wyroku skazany nie może być w żadnym wypadku w sytuacji mniej korzystnej od tej, w jakiej by się znajdował w razie dalszego wykonywania wyroku w Państwie wydania wyroku.

6. Orzeczoną wyrokiem karę dodatkową, która nie została wykonana, wymierza sąd Państwa wykonania wyroku, jeżeli kara taka jest przewidziana przez ustawodawstwo tego Państwa w razie popełnienia danego czynu. Postanowienia ustępów poprzedzających stosuje się odpowiednio.

Artykuł 93

Zawiadomienie o rozpatrzeniu wniosku

Państwo wykonania wyroku zawiadamia w możliwie krótkim czasie Państwo wydania wyroku, w jakim zakresie wnioski o przejęcie wykonania wyroku zostały uwzględnione. Całkowita lub częściowa odmowa wymaga uzasadnienia.

Artykuł 94

Warunki i tryb wykonania kary

Warunki i tryb wykonania kary określa prawo Państwa wykonania wyroku.

Artykuł 95

Gwarancje skazanego

Skazany przekazany w celu odbycia kary w Państwie wykonania wyroku nie może być ponownie pociągnięty do odpowiedzialności karnej za ten sam czyn, z wyjątkiem wypadku, gdy wyrok w tej sprawie został uchylony i przewidziane jest nowe postępowanie sądowe lub przygotowawcze.

Artykuł 96

Warunki stosowania ułaskawienia i amnestii

1. Ułaskawienie skazanego może nastąpić w Państwie wykonania wyroku. Państwo wydania wyroku może zwrócić się do Państwa wykonania wyroku z postulatem ułaskawienia.

2. Państwo wykonania wyroku stosuje wobec skazanego amnestię wydaną zarówno w Państwie wykonania wyroku, jak i w Państwie wydania wyroku.

Artykuł 97

Zmiana wyroku

1. Do zmiany wyroku przejętego do wykonania właściwe wyłącznie jest Państwo wydania wyroku. Państwo wydania wyroku zawiadamia niezwłocznie Państwo wykonania wyroku o zmianie wyroku przejętego do wykonania.

2. Państwo wykonania wyroku niezwłocznie odstąpi od wykonywania kary po otrzymaniu zawiadomienia od Państwa wydania wyroku, że został wydany wyrok, na mocy którego kara nie podlega wykonaniu.

3. Jeżeli po przekazaniu skazanego w celu odbycia kary wyrok zostanie uchylony w Państwie wydania wyroku i przewidziane jest nowe postępowanie przygotowawcze lub sądowe, odpis wyroku w tym przedmiocie oraz inne niezbędne materiały przesyła się Państwu wykonania wyroku, w celu podjęcia decyzji o pociągnięciu go do odpowiedzialności zgodnie z ustawodawstwem tego Państwa.

Artykuł 98

Zawiadomienia o wykonywaniu wyroku

Państwo wykonania wyroku zawiadamia Państwo wydania wyroku:

- 1) o odbyciu kary przez skazanego,
- 2) jeżeli skazany zbiegł lub w inny sposób uchyla się od wykonywania kary,
- 3) o wykonywaniu wyroku — na wniosek Państwa wydania wyroku.

Artykuł 99

Skutki prawne przejęcia wykonania wyroku

W stosunku do osoby przekazanej w celu odbycia kary do Państwa wykonania wyroku skutki prawne ska-

zania są takie same jak w stosunku do osób skazanych w tym Państwie za popełnienie takiego czynu.

Artykuł 100

Koszty wykonania wyroku

Koszty związane z przekazaniem skazanego i odbywaniem kary ponosi ta Umawiająca się Strona, na której terytorium koszty te powstały.

Artykuł 101

Zakres czasowy

Postanowienia tego rozdziału stosuje się także do osób, które zostały skazane przed wejściem w życie niniejszej umowy.

CZĘŚĆ CZWARTA

Postanowienia końcowe

Artykuł 102

Umowa niniejsza nie narusza praw i obowiązków Umawiających się Stron wynikających z innych zawartych przez nie umów międzynarodowych.

Artykuł 103

Wątpliwości, które mogą powstać w związku z interpretacją lub stosowaniem postanowień niniejszej umowy, będą przedmiotem wzajemnych konsultacji.

Artykuł 104

Umowa niniejsza podlega ratyfikacji i wejdzie w życie po upływie sześćdziesięciu dni od dnia wymiany

dokumentów ratyfikacyjnych. Wymiana dokumentów ratyfikacyjnych nastąpi w Moskwie.

Artykuł 105

Umowa niniejsza zawarta jest na okres pięciu lat. Obowiązki umowy przedłuża się automatycznie każdorazowo na następny pięcioletni okres, jeżeli żadna z Umawiających się Stron nie zawiadomi na piśmie drugiej Umawiającej się Strony na sześć miesięcy przed upływem danego okresu o swoim zamiarze rozwiązania umowy.

Artykuł 106

1. Z dniem wejścia w życie niniejszej umowy traci moc w stosunkach między Umawiającymi się Stronami Umowa między Polską Rzeczpospolitą Ludową a Związkiem Socjalistycznych Republik Radzieckich o pomocy prawnej i stosunkach prawnych w sprawach cywilnych, rodzinnych i karnych, podpisana w Warszawie dnia 28 grudnia 1957 r.

2. Utrata mocy umowy, o której mowa w ustępie 1, nie pozbawia skuteczności prawnej orzeczeń organów jednej Umawiającej się Strony, uznanych i wykonywanych na terytorium drugiej Umawiającej się Strony na podstawie tej Umowy.

Sporządzono w Warszawie dnia 16 września 1996 r. w dwóch egzemplarzach, każdy w językach polskim i rosyjskim, przy czym obydwa teksty mają jednakową moc.

W imieniu
Rzeczypospolitej Polskiej:

L. Kubicki

W imieniu
Federacji Rosyjskiej:

W. Kowaliew

ДОГОВОР

между Республикой Польша и Российской Федерацией о правовой помощи и правовых отношениях по гражданским и уголовным делам

Республика Польша и Российская Федерация, далее именуемые Договаривающимися Сторонами,

руководствуясь желанием дальнейшего развития дружественных отношений между обоими государствами,

а также стремясь к углублению и совершенствованию взаимного сотрудничества в области правовой помощи и правовых отношений,

договорились о нижеследующем:

Часть первая

ОБЩИЕ ПОЛОЖЕНИЯ

Статья 1

Правовая защита

1. Граждане одной Договаривающейся Стороны пользуются на территории другой Договаривающейся Стороны такой же правовой защитой личности и имущества, как и граждане этой Договаривающейся Стороны.

2. Граждане одной Договаривающейся Стороны имеют право свободно и беспрепятственно обращаться в учреждения другой Договаривающейся Стороны, компетентные по гражданским и уголовным делам, выступать в них, предъявлять иски, возбуждать ходатайства, а также осуществлять иные процессуальные действия на тех же условиях, как и граждане этой Договаривающейся Стороны.

3. Положения настоящего Договора, касающиеся граждан Договаривающихся Сторон, применяются соответственно к юридическим лицам, созданным согласно законодательству одной из Договаривающихся Сторон.

4. Под гражданскими делами в настоящем Договоре понимаются также семейные и трудовые дела.

Статья 2

Оказание правовой помощи

Учреждения юстиции и другие органы Договаривающихся Сторон, компетентные по гражданским и уголовным делам, оказывают друг другу правовую помощь по этим делам. Учреждениями юстиции являются суды и органы прокуратуры, а также нотариат, если он компетентен по гражданским делам в соответствии с законодательством Договаривающейся Стороны, на территории которой он имеет местонахождение.

Статья 3

Порядок сношений

1. По делам, на которые распространяется настоящий Договор, учреждения юстиции сносятся друг с другом через центральные органы.

2. Для целей настоящего Договора центральными органами являются: со стороны Республики Польша - Министерство юстиции Республики Польша, а со стороны Российской Федерации - Министерство юстиции Российской Федерации и Генеральная прокуратура Российской Федерации.

3. Другие органы Договаривающихся Сторон, компетентные по гражданским и уголовным делам, обращаются за оказанием правовой помощи через учреждения юстиции. Эти предложения передаются при посредничестве центральных органов.

4. Центральные органы по взаимному согласию вправе решить, что по отдельным вопросам учреждения юстиции Договаривающихся Сторон могут сноситься друг с другом непосредственно.

Статья 4

Язык

1. Просьба об оказании правовой помощи составляется на языке запрашивающей Договаривающейся Стороны.

2. Если в соответствии с положениями настоящего Договора требуется приложить к пересылаемым письмам и документам их перевод на язык другой Договаривающейся Стороны, эти переводы должны быть заверены надлежащим образом.

Статья 5

Объем правовой помощи

Договаривающиеся Стороны оказывают друг другу правовую помощь посредством совершения отдельных процессуальных действий, предусмотренных законодательством запрашиваемой Договаривающейся Стороны, в частности путем составления, пересылки и вручения документов, проведения обысков, получения и передачи вещественных доказательств, производства экспертиз, допроса сторон, свидетелей, экспертов, подозреваемых, обвиняемых и других лиц, осуществления уголовного преследования, выдачи лиц для уголовного преследования или исполнения приговора, передачи осужденных для отбывания наказания.

Статья 6

Содержание и форма поручения об оказании правовой помощи

1. Поручение об оказании правовой помощи должно содержать:

1) наименование запрашивающего учреждения;

2) наименование запрашиваемого учреждения;

3) наименование дела, по которому запрашивается правовая помощь;

4) имена и фамилии сторон, подозреваемых, обвиняемых или осужденных, их место постоянного или временного жительства, гражданство, род занятий, а по уголовным делам, по возможности, также место и дату рождения, имена их родителей, а в отношении юридических лиц - их наименование и местонахождение;

5) имена, фамилии и адреса представителей лиц, перечисленных в подпункте 4;

6) существо поручения и сведения, необходимые для его исполнения, в том числе имена, фамилии и адреса свидетелей, дата и место их рождения, если они известны;

7) по уголовным делам также дополнительно описание совершенного преступления и его юридическую квалификацию.

2. Поручение об оказании правовой помощи должно быть подписано и скреплено официальной печатью запрашивающего учреждения.

3. Договаривающиеся Стороны могут использовать для поручений об оказании правовой помощи бланки на двух языках.

Статья 7

Исполнение поручения об оказании правовой помощи

1. При исполнении поручения об оказании правовой помощи запрашиваемое учреждение применяет законодательство своего государства. По просьбе запрашивающего учреждения могут применяться процессуальные нормы запрашивающей Договаривающейся Стороны, если они не противоречат законодательству запрашиваемой Договаривающейся Стороны.

2. Если запрашиваемое учреждение не компетентно исполнить поручение, оно пересылает поручение компетентному учреждению, уведомляя об этом запрашивающее учреждение.

3. По просьбе запрашивающего учреждения запрашиваемое учреждение своевременно извещает запрашивающее учреждение и стороны о сроках и месте исполнения поручения.

4. Если точный адрес лица, которого касается поручение, неизвестен, запрашиваемое учреждение предпримет соответствующие меры для его установления.

5. По исполнении поручения запрашиваемое учреждение пересылает документы запрашивающему учреждению. Если поручение не может быть исполнено, запрашиваемое учреждение возвращает поручение запрашивающему учреждению, информируя его о причинах неисполнения.

Статья 8

Вызов свидетеля или эксперта

1. Если в ходе предварительного расследования или судебного рассмотрения, осуществляемого на территории одной из Договаривающихся Сторон, возникнет необходимость в личной явке свидетеля или эксперта, находящегося на территории другой Договаривающейся Стороны, то следует обратиться к соответствующему учреждению юстиции этой Договаривающейся Стороны с поручением о вручении повестки.

2. Повестка не может содержать санкции на случай неявки вызываемого.

3. Свидетель или эксперт, который, независимо от его гражданства, добровольно явился по вызову в соответствующий орган другой Договаривающейся Стороны, не может на территории этой Стороны быть привлечен к ответственности за преступление или административное правонарушение, взят под стражу или подвергнут наказанию в связи с каким-либо деянием, совершенным до пересечения ее государственной границы. Такие лица не могут быть также привлечены к ответственности за преступления или административные правонарушения, взяты под стражу или подвергнуты наказанию в связи с их показаниями или заключениями в качестве экспертов либо в связи с деянием, являющимся предметом разбирательства.

4. Свидетель или эксперт утрачивает указанные в п.3 настоящей статьи гарантии, если он не покинет территорию запрашивающей Договаривающейся Стороны в течение 15 дней с момента уведомления его запрашивающим органом о том, что его присутствие не является уже необходимым. В этот срок не засчитывается время, в течение которого свидетель или эксперт не мог покинуть территорию запрашивающей Договаривающейся Стороны по независящим от него обстоятельствам.

5. Свидетель или эксперт, явившийся по вызову на территорию другой Договаривающейся Стороны, имеет право на возмещение вызвавшим их органом расходов, связанных с проездом и пребыванием за границей, а также на возмещение утраченного заработка за дни отвлечения от работы; эксперт, кроме того, имеет право на вознаграждение в качестве эксперта. В вызове должно быть указано, на какие виды выплат имеют право вызванные лица; по их ходатайству

Договаривающаяся Сторона, от которой исходит вызов, выплачивает аванс на покрытие расходов.

Статья 9

Вручение документов

Запрашиваемое учреждение вручает документы в соответствии с порядком, действующим в его государстве, если документы были составлены на языке запрашиваемой Договаривающейся Стороны или если к ним прилагается заверенный перевод на язык этой Договаривающейся Стороны. Если документы составлены не на языке запрашиваемой Договаривающейся Стороны или не снабжены переводом, они вручаются получателю, если он согласен добровольно их принять.

Статья 10

Подтверждение вручения документов

Вручение документов удостоверяется подтверждением, подписанным лицом, которому вручен документ, скрепленным официальной печатью запрашиваемого учреждения и содержащим указание даты вручения и подпись работника учреждения, вручающего документ, или выданным этим учреждением иным документом, в котором должны быть указаны способ, место и время вручения.

Статья 11

Расходы по оказанию правовой помощи

1. Каждая из Договаривающихся Сторон несет расходы, возникшие на ее территории в связи с оказанием правовой помощи.

2. Запрашиваемое учреждение извещает запрашивающее учреждение о размерах понесенных расходов. Если запрашивающее учреждение взыщет эти расходы с лица, обязанного их возместить, то эта сумма поступает той Договаривающейся Стороне, которая эти расходы взыскала.

Статья 12

Предоставление информации

Центральные органы Договаривающихся Сторон предоставляют друг другу по просьбе информацию о действующем или действовавшем в их государствах законодательстве и о вопросах его применения учреждениями юстиции.

Статья 13

Передача предметов и денежных сумм

Если при выполнении настоящего Договора происходит передача предметов или денежных сумм с территории одной Договаривающейся Стороны на территорию другой Договаривающейся Стороны, а также дипломатическому представительству или консульскому учреждению другой Договаривающейся Стороны, то это осуществляется в соответствии с законодательством Договаривающейся Стороны, учреждение которой осуществляет передачу.

Статья 14

Установление адресов и других данных

1. Учреждения юстиции Договаривающихся Сторон оказывают взаимно по просьбе содействие в установлении адресов лиц, находящихся на их территории, в рамках оказания правовой помощи по гражданским и уголовным делам.

2. Если в суде одной из Договаривающихся Сторон будет предъявлен иск о взыскании алиментов с лица, находящегося на территории другой Договаривающейся Стороны, учреждение юстиции этой Договаривающейся Стороны, по возможности, предоставляет по запросу помощь в установлении места работы и размера доходов ответчика.

Статья 15

Признание документов

1. Документы, которые составил или удостоверил компетентный орган одной из Договаривающихся Сторон, скрепленные официальной печатью и подписью уполномоченного лица, принимаются на территории другой Договаривающейся Стороны без легализации. Данное положение касается также переводов и выписок из документов, удостоверенных соответствующим органом.

2. Документы, которые признаются официальными на территории одной из Договаривающихся Сторон, признаются таковыми и на территории другой Договаривающейся Стороны.

Статья 16

Пересылка документов о гражданском состоянии и других документов

1. Договаривающиеся Стороны обязуются пересылать друг другу по просьбе в дипломатическом порядке без перевода и бесплатно документы об образовании, трудовом стаже и другие документы, которые касаются личных прав и интересов граждан другой Договаривающейся Стороны.

2. Органы записи актов гражданского состояния одной Договаривающейся Стороны по просьбе органов другой Договаривающейся Стороны пересылают документы о регистрации актов гражданского состояния без перевода и бесплатно.

Статья 17

Отказ в оказании правовой помощи

В правовой помощи может быть отказано, если ее оказание может нанести ущерб суверенитету, безопасности, общественному порядку или другим важным интересам, а также противоречит основным принципам законодательства или международным обязательствам запрашиваемой Договаривающейся Стороны.

Часть вторая

ГРАЖДАНСКИЕ ДЕЛА

Статья 18

Общие положения

Если в соответствии с положениями настоящего Договора компетентными в каком-либо вопросе являются учреждения юстиции обеих Договаривающихся Сторон, а заявление о возбуждении дела было подано в учреждение юстиции одной из Сторон, соответствующее учреждение юстиции другой Стороны перестает быть компетентным.

РАЗДЕЛ 1

ВОПРОСЫ ЛИЧНОГО СТАТУСА

Статья 19

Правоспособность и дееспособность

1. Дееспособность физического лица определяется в соответствии с законодательством Договаривающейся Стороны, гражданином которой это лицо является.

2. Правоспособность и дееспособность юридического лица определяется по законодательству Договаривающейся Стороны, в соответствии с которым это юридическое лицо было создано.

Признание ограничено дееспособным или недееспособным

Статья 20

Если настоящий Договор не предусматривает иного, то при признании лица ограничено дееспособным либо недееспособным компетентен суд Договаривающейся Стороны, гражданином которой является лицо, которое должно быть признано ограничено дееспособным либо недееспособным. Суд применяет законодательство своего государства.

Статья 21

1. Если суд одной из Договаривающихся Сторон установит, что имеются основания для признания ограничено дееспособным или недееспособным лица, проживающего на ее территории и являющегося гражданином другой Договаривающейся Стороны, то он уведомляет об этом соответствующий суд другой Договаривающейся Стороны, гражданином которой является это лицо.

2. В случаях, не терпящих отлагательства, суд, упомянутый в пункте 1 настоящей статьи, может принять меры, необходимые для защиты этого лица или его имущества. Информация об этих мерах направляется в соответствующий суд Договаривающейся Стороны, гражданином которой является данное лицо.

3. Если суд другой Договаривающейся Стороны, уведомленный в соответствии с пунктом 1 настоящей статьи, заявит, что он предоставляет выполнять дальнейшие действия суду по месту жительства данного лица, или не выскажется в трехмесячный срок, то суд по месту жительства этого лица может вести дело по признанию его ограниченно дееспособным или недееспособным в соответствии с законодательством своего государства, если такое же основание признания ограниченно дееспособным или недееспособным предусмотрено также в законодательстве Договаривающейся Стороны, гражданином которой данное лицо является. Решение о признании ограниченно дееспособным или недееспособным направляется в соответствующий суд другой Договаривающейся Стороны.

Статья 22

Положения статей 20 и 21 настоящего Договора применяются также при отмене ограничения дееспособности лица либо признании его дееспособным.

Статья 23

Признание лица безвестно отсутствующим или умершим

1. Для признания лица безвестно отсутствующим или умершим, а также установления факта смерти применяется законодательство и компетентны суды Договаривающейся Стороны, гражданином которой являлось лицо в то время, когда оно по последним сведениям было в живых.

2. Суд одной Договаривающейся Стороны может в соответствии с законодательством своего государства признать гражданина другой Договаривающейся Стороны безвестно отсутствующим или умершим, а также установить факт его смерти:

1) по просьбе лица, намеревающегося реализовать свои наследственные права или права, вытекающие из имущественных отношений между супругами, в отношении недвижимого имущества умершего или безвестно отсутствующего лица, находящегося на территории Договаривающейся Стороны, суд которой должен вынести решение;

2) по просьбе супруга (супруги) умершего или безвестно отсутствующего лица, проживающего на момент подачи ходатайства на территории Договаривающейся Стороны, суд которой должен вынести решение.

3. Решение, вынесенное согласно пункту 2 настоящей статьи, имеет юридические последствия только на территории Договаривающейся Стороны, суд которой вынес указанное решение.

РАЗДЕЛ 2

ВОПРОСЫ СЕМЕЙНОГО ПРАВА

Статья 24 Заключение брака

1. Условия заключения брака определяются для каждого из лиц, вступающих в брак, в соответствии с законодательством Договаривающейся Стороны, гражданином которой это лицо является. Кроме того, соблюдается законодательство Договаривающейся Стороны, на территории которой заключается брак, в отношении препятствий к заключению брака.

2. Форма заключения брака определяется законодательством Договаривающейся Стороны, на территории которой заключается брак.

Статья 25 Личные и имущественные отношения супругов

1. Личные и имущественные отношения супругов определяются законодательством Договаривающейся Стороны, на территории которой они имеют местожительство.

2. Если один из супругов проживает на территории одной Договаривающейся Стороны, а второй - на территории другой Договаривающейся Стороны, то их личные и имущественные отношения определяются законодательством Договаривающейся Стороны, гражданами которой являются супруги. Если один из супругов является гражданином одной Договаривающейся Стороны, а второй - гражданином другой Договаривающейся Стороны, применяется законодательство Договаривающейся Стороны, суд которой рассматривает дело.

3. По делам о личных и имущественных отношениях супругов в случае, предусмотренном в пункте 1 настоящей статьи, компетентны суды Договаривающейся Стороны, на территории которой супруги имеют местожительство. Если при этом супруги являются гражданами другой Договаривающейся Стороны, компетентны также суды этой Договаривающейся Стороны.

В случаях, предусмотренных в пункте 2 настоящей статьи, компетентны суды Договаривающейся Стороны, гражданами которой являются супруги. Если один из супругов является гражданином одной Договаривающейся Стороны, а второй - гражданином другой Договаривающейся Стороны, компетентны суды обеих Договаривающихся Сторон.

Статья 26

Расторжение брака

1. По делам о расторжении брака применяется законодательство и компетентны органы той Договаривающейся Стороны, гражданами которой являются супруги на момент подачи заявления. Если супруги имеют местожительство на территории другой Договаривающейся Стороны, то компетентны также органы этой Договаривающейся Стороны.

2. Если в момент подачи заявления один из супругов является гражданином одной Договаривающейся Стороны, а второй - гражданином другой Договаривающейся Стороны, то условия расторжения брака определяются законодательством Договаривающейся Стороны, на территории которой они имеют местожительство.

Если один из супругов проживает на территории одной Договаривающейся Стороны, а второй - на территории другой Договаривающейся Стороны, то применяется законодательство Договаривающейся Стороны, в органе которой рассматривается дело о расторжении брака.

3. По делам о расторжении брака в случае, предусмотренном пунктом 2 настоящей статьи, компетентен орган Договаривающейся Стороны, на территории которой супруги имеют местожительство.

Если один из супругов проживает на территории одной Договаривающейся Стороны, а второй - на территории другой Договаривающейся Стороны, то компетентны органы обеих Договаривающихся Сторон.

4. Суд, компетентный в вопросах расторжения брака, является также компетентным в вопросах разрешения споров о воспитании детей и алиментов на содержание несовершеннолетних детей.

Статья 27

Установление брака и признание брака недействительным

По делам об установлении брака и о признании его недействительным применяется законодательство Договаривающейся Стороны, в соответствии с которым этот брак был заключен. Компетентность судов определяется в соответствии со статьей 26 настоящего Договора.

Статья 28

Правоотношения между родителями и детьми

1. Правоотношения между родителями и детьми определяются законодательством той Договаривающейся Стороны, на территории которой они имеют совместное местожительство.

2. Если местожительство кого-либо из родителей и детей находится на территории другой Договаривающейся Стороны, то правоотношения между ними определяются законодательством Договаривающейся Стороны, гражданином которой является ребенок.

3. В вопросах, перечисленных в пунктах 1 и 2 настоящей статьи, компетентны как учреждения Договаривающейся Стороны, гражданином которой является ребенок, так и учреждения Договаривающейся Стороны, на территории которой ребенок проживает.

Статья 29

Другие случаи взыскания алиментов

1. В других случаях взыскания алиментов применяется законодательство Договаривающейся Стороны, на территории которой проживает лицо, претендующее на получение алиментов.

2. В случаях, упомянутых в пункте 1 настоящей статьи, компетентен суд Договаривающейся Стороны, на территории которой проживает лицо, претендующее на получение алиментов.

Статья 30 Усыновление

1. По вопросам усыновления применяется законодательство Договаривающейся Стороны, гражданином которой является усыновитель на момент подачи заявления. Если усыновитель является гражданином одной Договаривающейся Стороны, а проживает на территории другой Договаривающейся Стороны, то применяется законодательство этой Договаривающейся Стороны.

2. Для усыновления применяется также законодательство Договаривающейся Стороны, гражданином которой является усыновляемый, относительно его согласия, согласия его законного представителя, разрешения компетентного государственного органа, а также ограничений усыновления в связи с переменой местожительства усыновляемого в одном государстве на местожительство в другом государстве.

3. Если ребенок усыновляется супругами, один из которых является гражданином одной Договаривающейся Стороны, а второй - гражданином другой Договаривающейся Стороны, должны быть выполнены требования, предусмотренные законодательством обеих Договаривающихся Сторон. Если, однако, супруги имеют местожительство на территории одной Договаривающейся Стороны, применяется законодательство этой Договаривающейся Стороны.

4. Положения пунктов 1-3 настоящей статьи применяются соответственно для изменения, прекращения и признания недействительным усыновления.

5. По делам об усыновлении, изменении, прекращении и признании усыновления недействительным компетентен орган Договаривающейся Стороны, гражданином которой является усыновляемый на момент подачи заявления. Если усыновляемый является гражданином одной Договаривающейся Стороны, а местожительство имеет на территории другой Договаривающейся Стороны, где имеет местожительство также усыновитель, компетентен и орган этой Договаривающейся Стороны.

Опека и попечительство

Статья 31

1. В вопросах опеки и попечительства применяется, если настоящий Договор не предусматривает иного, законодательство Договаривающейся Стороны, гражданином которой является лицо, нуждающееся в опеке и попечительстве.

2. Правоотношения между опекуном или попечителем и лицом, находящимся под опекой или попечительством, определяются законодательством Договаривающейся Стороны, орган которой назначил опеку или попечительство.

3. Обязанность принять опекунство или попечительство определяется законодательством Договаривающейся Стороны, гражданином которой является лицо, назначаемое опекуном или попечителем.

4. Для гражданина одной Договаривающейся Стороны может быть назначен опекун или попечитель, являющийся гражданином другой Договаривающейся Стороны, если он проживает на территории Договаривающейся Стороны, в которой должна осуществляться опека или попечительство и если его назначение наиболее отвечает интересам лица, подлежащего опеке или попечительству.

5. По делам об установлении опеки и попечительства компетентен орган Договаривающейся Стороны, гражданином которой является лицо, нуждающееся в опеке или попечительстве.

Статья 32

1. Если для защиты интересов гражданина одной Договаривающейся Стороны, местожительство, местопребывание или имущество которого находится на территории другой Договаривающейся Стороны, возникает необходимость принятия мер по опеке или попечительству, орган этой Договаривающейся Стороны немедленно уведомит об этом компетентный орган, указанный в пункте 5 статьи 31 настоящего Договора.

2. В случаях, не терпящих отлагательства, орган другой Договаривающейся Стороны предпримет временные меры в

соответствии со своим законодательством и немедленно уведомит об этом компетентный орган, указанный в пункте 5 статьи 31 настоящего Договора.

Эти меры остаются в силе до принятия этим органом иного решения.

Статья 33

1. Компетентный согласно пункту 5 статьи 31 настоящего Договора орган может передать опеку или попечительство органу другой Договаривающейся Стороны, если лицо, над которым осуществляется опека или попечительство, имеет местожительство, местопребывание или имущество на территории этой Договаривающейся Стороны. Передача вступает в силу, когда запрашиваемый орган примет осуществление опеки или попечительства и уведомит об этом запрашивающий орган.

2. Орган, который согласно пункту 1 настоящей статьи принял опеку или попечительство, осуществляет ее в соответствии с законодательством своего государства.

РАЗДЕЛ 3

ИМУЩЕСТВЕННЫЕ ВОПРОСЫ

Статья 34

Форма сделки

1. Форма сделки определяется законодательством Договаривающейся Стороны, которое применяется к самой сделке.

Однако достаточно соблюдения законодательства Договаривающейся Стороны, на территории которой заключается сделка.

2. Форма сделки в отношении недвижимого имущества определяется законодательством Договаривающейся Стороны, на территории которой находится недвижимое имущество.

Статья 35

Недвижимость

К правоотношениям, касающимся недвижимого имущества, применяется законодательство и компетентны учреждения Договаривающейся Стороны, на территории которой находится недвижимое имущество.

Статья 36

Обязательства по договорам

1. Обязательства по договорам определяются законодательством государства, которое будет избрано сторонами. Если стороны не избрали подлежащего применению законодательства, применяется законодательство Договаривающейся Стороны, на территории которой проживает, учреждена или имеет местонахождение сторона, которая осуществляет исполнение, имеющее решающее значение для содержания такого договора. К договору о создании предприятия применяется право Договаривающейся Стороны, на территории которой это предприятие должно быть учреждено.

2. По вопросам, упомянутым в пункте 1 настоящей статьи, компетентен суд Договаривающейся Стороны, на территории которой ответчик имеет местожительство или местонахождение. Компетентен также суд Договаривающейся Стороны, на территории которой имеет местожительство или местонахождение истец, если на этой территории находится объект спора или имущество ответчика.

Эту компетенцию стороны, принимающие на себя обязательства, могут изменить путем соглашения.

Статья 37

Обязательства, возникающие вследствие причинения вреда (вследствие недозволенных действий)

1. Обязательства, возникающие вследствие причинения вреда (вследствие недозволенных действий), определяются законодательством Договаривающейся Стороны, на территории которой имело место обстоятельство, являющееся основанием для требования о возмещении вреда.

Если истец и ответчик являются гражданами одной Договаривающейся Стороны, применяется законодательство этой Договаривающейся Стороны.

2. По вопросам, упомянутым в пункте 1 настоящей статьи, компетентен суд Договаривающейся Стороны, на территории которой имело место обстоятельство, являющееся основанием для требования о возмещении вреда, или на территории которой ответчик имеет местожительство или местонахождение. Компетентен также суд Договаривающейся Стороны, на территории которой имеет местожительство или местонахождение истец, если на этой территории находится имущество ответчика.

РАЗДЕЛ 4

ВОПРОСЫ НАСЛЕДСТВА

Статья 38

Принцип равенства

1. Граждане одной Договаривающейся Стороны могут получать на территории другой Договаривающейся Стороны имущество и другие права путем наследования по закону или по завещанию на тех же условиях и в том же объеме, как и граждане этой Стороны.

2. Граждане одной Договаривающейся Стороны могут давать распоряжения на случай смерти в отношении имущества, находящегося на территории другой Договаривающейся Стороны.

Статья 39

Применяемое законодательство

1. Правовые отношения в области наследования движимого имущества регулируются законодательством Договаривающейся Стороны, гражданином которой был наследодатель в момент смерти.

2. Правовые отношения в области наследования недвижимого имущества регулируются законодательством Договаривающейся Стороны, на территории которой находится это имущество.

3. Вопрос о том, какое наследственное имущество следует считать движимым, а какое недвижимым, решается в соответствии с законодательством Договаривающейся Стороны, на территории которой находится имущество.

Статья 40

Переход наследства государству

Если согласно законодательству Договаривающейся Стороны, определенному в статье 39 настоящего Договора, наследником является государство, то движимое имущество переходит в собственность Договаривающейся Стороны, гражданином которой был наследодатель в момент смерти, а недвижимое имущество переходит в собственность Договаривающейся Стороны, на территории которой оно находится.

Статья 41

Завещание

1. Способность составлять или отменять завещание, равно как и правовые последствия недостатков волеизъявления, определяются законодательством Договаривающейся Стороны, гражданином которой был наследодатель в момент составления или отмены завещания.

2. Форма составления или отмены завещания определяется законодательством Договаривающейся Стороны, гражданином которой был наследодатель в момент составления или отмены завещания. Однако достаточно соблюдения законодательства Договаривающейся Стороны, на территории которой было составлено или отменено завещание.

Статья 42

Компетентность по делам о наследовании

1. По вопросам наследования движимого имущества компетентны органы Договаривающейся Стороны, гражданином которой был наследодатель в момент смерти.

2. По вопросам наследования недвижимого имущества компетентны органы Договаривающейся Стороны, на территории которой это имущество находится.

3. Если все движимое имущество, оставшееся после смерти гражданина одной Договаривающейся Стороны, находится на территории другой Договаривающейся Стороны, то по ходатайству наследника, если с этим согласны все известные наследники, производство по делу о наследовании ведет орган этой Договаривающейся Стороны.

Статья 43

Вскрытие (оглашение) завещания

Завещание вскрывает (оглашает) орган Договаривающейся Стороны, на территории которой находится завещание. Копия завещания и протокола о вскрытии (оглашении) завещания пересылается органу, компетентному вести дело о наследовании.

РАЗДЕЛ 5

ВОПРОСЫ ТРУДОВОГО ПРАВА

Статья 44

1. Стороны трудового договора могут сами выбрать законодательство, регулирующее их трудовые отношения.

2. Если законодательство не выбрано, то возникновение, изменение, прекращение (расторжение) трудового договора и вытекающие из него претензии регулируются законодательством Договаривающейся Стороны, на территории которой выполняется, выполнялась или должна была выполняться работа. Если работник выполняет работу на территории одной Договаривающейся Стороны на основании трудового договора с предприятием, находящимся на территории другой Договаривающейся Стороны, возникновение, изменение, прекращение (расторжение) трудового договора и вытекающие из него претензии регулируются законодательством этой Договаривающейся Стороны.

3. По вопросам, упомянутым в пункте 2 настоящей статьи, компетентны суды Договаривающейся Стороны, на территории которой выполняется, выполнялась или должна была выполняться работа. Компетентны также суды Договаривающейся Стороны, на территории которой имеет местожительство или местонахождение ответчик, равно как и на территории которой имеет местожительство или местонахождение истец, если на этой территории находится предмет спора или имущество ответчика.

Эту компетенцию стороны трудового договора могут изменить путем соглашения.

РАЗДЕЛ 6

ПОЛОЖЕНИЯ О РАСХОДАХ И ПРОЦЕССУАЛЬНЫХ ЛЬГОТАХ

Статья 45

Освобождение от внесения залога на покрытие расходов по ведению процесса

От граждан одной из Договаривающихся Сторон, которые обращаются в суды другой Договаривающейся Стороны, нельзя требовать внесение залога на покрытие расходов по ведению процесса только на том основании, что они являются иностранцами или не имеют местожительства или проживания на территории Договаривающейся Стороны, к органу которой они обращаются.

Освобождение от судебных расходов

Статья 46

1. Граждане одной Договаривающейся Стороны на территории другой Договаривающейся Стороны освобождаются от судебных расходов, а также пользуются правом бесплатного процессуального представительства на тех же условиях и в том же объеме, что и граждане этой Договаривающейся Стороны.

2. Льготы, упомянутые в пункте 1 настоящей статьи, распространяются на все процессуальные действия по данному делу, включая исполнение решения.

3. Освобождение от судебных расходов, предоставленное по определенному делу судом одной Договаривающейся Стороны, распространяется также на расходы, возникшие при совершении процессуальных действий по этому делу на территории другой Договаривающейся Стороны.

Статья 47

1. Для освобождения от судебных расходов или получения бесплатно процессуального представительства следует представить справку о личном, семейном и имущественном положении заявителя. Такие справки

выдаются компетентным органом Договаривающейся Стороны, на территории которой заявитель имеет местожительство или местопребывание.

2.Если заявитель не имеет на территории Договаривающихся Сторон местожительства или местопребывания, справка может быть выдана дипломатическим представительством или консульским учреждением Договаривающейся Стороны, гражданином которой является заявитель.

3.Суд, принимающий решение об освобождении от судебных расходов, может потребовать от органа, выдавшего справку, дополнительные разъяснения или информацию.

4.Если по законодательству Договаривающейся Стороны предоставление справки, упомянутой в пункте 1 настоящей статьи, не является обязательным, заявитель должен указать в заявлении на свое имущественное и семейное положение.

Статья 48

1.Гражданин одной Договаривающейся Стороны, намеревающийся возбудить в суде другой Договаривающейся Стороны ходатайство об освобождении от судебных расходов или бесплатном процессуальном представительстве, может заявить это ходатайство устно или письменно для внесения в протокол компетентному суду по месту своего жительства или пребывания. Этот суд пересылает заявление вместе со справкой, упомянутой в статье 47 настоящего Договора, компетентному суду другой Договаривающейся Стороны.

2.Ходатайство, упомянутое в пункте 1 настоящей статьи, может быть заявлено одновременно с иском либо заявлением о возбуждении дела.

Статья 49

Суд одной Договаривающейся Стороны, возлагая на сторону, имеющую местожительство или местопребывание на территории другой Договаривающейся Стороны, обязанность уплаты судебных расходов или восполнения недостатков иска либо заявления, одновременно назначает срок не менее чем один месяц. Исчисление срока начинается со дня вручения соответствующего уведомления.

Статья 50

Сроки

1. Если суд одной Договаривающейся Стороны назначит стороне, проживающей на территории другой Договаривающейся Стороны, срок для совершения процессуальных действий, то о соблюдении срока свидетельствует дата штемпеля почтового учреждения Договаривающейся Стороны, с территории которой был отправлен требуемый документ.

2. В случае перевода в установленные сроки требуемых судом выплат и авансов на территорию другой Договаривающейся Стороны о соблюдении установленного срока свидетельствует дата их внесения в банк Договаривающейся Стороны, на территории которой проживает сторона.

3. К последствиям нарушения сроков суд, рассматривающий дело, применяет законодательство своего государства.

РАЗДЕЛ 7

ПРИЗНАНИЕ И ИСПОЛНЕНИЕ РЕШЕНИЙ

Статья 51

Признание решений по делам неимущественного характера

1. Вступившие в законную силу решения по гражданским делам неимущественного характера, вынесенные судами одной из Договаривающихся Сторон, подлежат признанию на территории другой Договаривающейся Стороны без специального производства, если суды другой Договаривающейся Стороны ранее не вынесли вступившее в законную силу решение по тому же делу, а также не обладали исключительной компетенцией в соответствии с настоящим Договором, а при отсутствии подобного регулирования в Договоре - в соответствии с внутренним законодательством этой Договаривающейся Стороны.

2. Решения по семейным делам неимущественного характера, вынесенные другими, кроме судов, учреждениями одной из Договаривающихся Сторон, подлежат признанию на территории другой Договаривающейся Стороны в соответствии с положениями статей 53-55 настоящего Договора. Такие решения могут быть, однако, признаны без проведения специального производства о признании, если это допускается

согласно законодательству Договаривающейся Стороны, на территории которой должно иметь место признание.

Признание и исполнение решений

Статья 52

1. На условиях, предусмотренных настоящим Договором, Договаривающиеся Стороны признают и исполняют на своей территории следующие решения, вынесенные на территории другой Договаривающейся Стороны:

1) решения судов по гражданским делам;

2) приговоры судов по уголовным делам, в части возмещения ущерба, причиненного преступлением.

2. Судебными решениями в понимании пункта 1 настоящей статьи считаются также и утвержденные (заключенные) судом мировые соглашения по гражданским делам имущественного характера, нотариальные акты, имеющие силу исполнительной надписи по законодательству Договаривающейся Стороны, на территории которой они совершены, а также окончательные арбитражные решения, вступившие в законную силу и подлежащие исполнению.

Статья 53

Решения, упомянутые в статье 52 настоящего Договора, подлежат признанию и исполнению на территории другой Договаривающейся Стороны, если:

1) по законодательству Договаривающейся Стороны, на территории которой решение было вынесено, оно вступило в законную силу и подлежит исполнению, а по делам об алиментах - и если не вступило в законную силу, но подлежит немедленному исполнению;

2) в соответствии с настоящим Договором, а при отсутствии подобного регулирования в Договоре - в соответствии с законодательством Договаривающейся Стороны, на территории которой решение должно быть признано и исполнено, дело не относится к исключительной компетенции органов этой Договаривающейся Стороны;

3)сторона не была лишена возможности защиты своих прав, а в случае ограниченной дееспособности - надлежащего представительства, в частности если сторона, не принявшая участия в судебном разбирательстве, своевременно и в надлежащем порядке получила повестку о вызове в суд;

4)по тому же делу между теми же сторонами не было вынесено вступившего в законную силу решения судом Договаривающейся Стороны, на территории которой решение должно быть признано и исполнено, и если между теми же сторонами не было начато ранее производство в суде Договаривающейся Стороны, на территории которой решение должно быть признано и исполнено;

5)решение суда третьего государства по тому же делу между теми же сторонами не было признано и исполнено на территории Договаривающейся Стороны, где решение должно быть признано и исполнено;

6)при вынесении решения по делу, в котором следовало применить закон другой Договаривающейся Стороны, этот закон был применен или если примененный в данном деле закон той Договаривающейся Стороны, орган которой вынес решение, по существу не отличается от закона другой Договаривающейся Стороны.

Статья 54

1.Ходатайство о признании и исполнении решения может быть представлено непосредственно компетентному суду Договаривающейся Стороны, на территории которой решение должно быть признано и исполнено, либо через суд, рассмотревший дело в первой инстанции.

2.К ходатайству необходимо приложить:

1)решение или его заверенную копию с подтверждением того, что решение вступило в законную силу и подлежит исполнению, а по делам об алиментах, если решение не вступило в законную силу, - подтверждение того, что оно подлежит исполнению, если это не следует из самого решения;

2)документ, подтверждающий, что сторона, против которой было вынесено решение и которая не принимала участия в судебном разбирательстве, получила своевременно и в надлежащем порядке, в

соответствии с законодательством Договаривающейся Стороны, на территории которой было вынесено решение, повестку о вызове в суд, а в случае ограниченной дееспособности стороны - документ, подтверждающий, что эта сторона была надлежаще представлена;

3) заверенный перевод ходатайства, а также документов, упомянутых в подпунктах 1 и 2 пункта 2 настоящей Статьи, на язык Договаривающейся Стороны, на территории которой решение должно быть признано и исполнено.

Статья 55

Порядок признания и исполнения решений

1. Для признания и исполнения решения компетентен суд Договаривающейся Стороны, на территории которой решение должно быть признано и исполнено.

2. В производстве по признанию и исполнению суд ограничивается установлением того, что условия, предусмотренные статьями 53 и 54 настоящего Договора, выполнены.

3. К признанию и исполнению решений применяется законодательство Договаривающейся Стороны, на территории которой решение должно быть признано и исполнено; это касается также формы ходатайства о признании и исполнении решения. К ходатайству о признании и исполнении решения необходимо приложить его копии и копии приложений для вручения участникам судопроизводства.

4. Если на территории Договаривающейся Стороны, суд которой вынес решение, исполнение было приостановлено, то на территории другой Договаривающейся Стороны приостанавливается производство по признанию и исполнению решения, а если уже ведется производство о принудительном исполнении - приостанавливается это производство.

5. При вынесении решения о признании и исполнении решения суд может потребовать от сторон дополнительные разъяснения, а также разъяснения от суда, вынесшего решение.

Исполнение решений о расходах

Статья 56

1. Если сторона, которая на основании статьи 45 настоящего Договора не внесла залога в обеспечение расходов по ведению процесса, будет решением суда, вступившим в законную силу, обязана оплатить эти расходы, то компетентный суд другой Договаривающейся Стороны бесплатно разрешает по ходатайству имеющей на то право стороны принудительное исполнение решения о взыскании расходов.

2. Под расходами по ведению процесса понимаются также расходы, связанные с засвидетельствованием вступления решения в законную силу и подтверждением того, что решение подлежит исполнению, и расходы по переводу ходатайства и требуемых документов.

Статья 57

1. Суд, рассматривающий вопрос об исполнении решения о расходах, ограничивается установлением того, что решение вступило в законную силу и подлежит исполнению.

2. К ходатайству об исполнении решения прилагается решение или заверенная копия части решения, устанавливающей размер расходов, с подтверждением того, что решение вступило в законную силу и подлежит исполнению, а также заверенный перевод ходатайства и этих документов.

3. Суд Договаривающейся Стороны, на территории которой расходы по ведению процесса были покрыты государством в виде аванса, может обратиться к компетентному суду другой Договаривающейся Стороны с просьбой о взыскании этих расходов. Этот суд в соответствии с законодательством бесплатно производит взыскание этих расходов и передает взысканные суммы дипломатическому представительству или консульскому учреждению другой Договаривающейся Стороны. При этом соответственно применяются положения пунктов 1 и 2 настоящей статьи.

Часть третья

УГОЛОВНЫЕ ДЕЛА

РАЗДЕЛ I

ОСУЩЕСТВЛЕНИЕ УГОЛОВНОГО ПРЕСЛЕДОВАНИЯ

Статья 58

Обязанность осуществления уголовного преследования

1. Каждая Договаривающаяся Сторона обязуется по ходатайству другой Договаривающейся Стороны осуществлять в соответствии со своим законодательством уголовное преследование против своих граждан, а также иных постоянно проживающих на ее территории лиц, подозреваемых в совершении преступления на территории запрашивающей Договаривающейся Стороны.

2. Договаривающиеся Стороны могут обращаться с ходатайствами об осуществлении преследования также за такие правонарушения, которые по законодательству запрашивающей Договаривающейся Стороны считаются преступлениями, а по законодательству запрашиваемой Договаривающейся Стороны - только административными проступками.

3. Если деяние, с которым связано возбуждение уголовного преследования, влечет за собой претензии о возмещении ущерба и были возбуждены соответствующие ходатайства о возмещении ущерба, они рассматриваются в данном уголовном деле.

4. Каждая из Договаривающихся Сторон по ходатайству другой Договаривающейся Стороны обязуется в соответствии со своим законодательством принять и рассмотреть материалы в отношении своих граждан или лиц, постоянно проживающих на ее территории и подозреваемых в совершении уголовно наказуемого деяния на территории другой запрашивающей Договаривающейся Стороны, но не достигших возраста, с которого наступает уголовная ответственность.

Статья 59

Ходатайство об осуществлении уголовного преследования

1. Ходатайство об осуществлении уголовного преследования должно содержать:

- 1) наименование запрашивающего учреждения;
- 2) фамилию и имя подозреваемого лица, его гражданство, местожительство или местопребывание, возможно более полные данные о его личности;
- 3) описание и правовую квалификацию деяния, в связи с которым направляется ходатайство об осуществлении уголовного преследования, с указанием на последствия его совершения и причиненный ущерб.

2. К ходатайству прилагаются:

- 1) текст уголовных норм, а при необходимости - и других норм запрашивающей Договаривающейся Стороны, существенных для уголовного преследования;
- 2) материалы дела или их заверенные копии, а также доказательства;
- 3) ходатайства о возмещении ущерба и, по мере возможности, данные о размере ущерба;
- 4) заявления потерпевших о преследовании, если этого требует законодательство запрашиваемой Договаривающейся Стороны.

Статья 60

Передача подозреваемых лиц

1. Если в момент направления ходатайства об уголовном преследовании подозреваемое лицо находится под арестом на территории запрашивающей Договаривающейся Стороны, должна быть обеспечена его передача запрашиваемой Договаривающейся Стороне.

2. Если в момент направления ходатайства об уголовном преследовании подозреваемое лицо находится на свободе на территории запрашивающей Договаривающейся Стороны, эта Сторона должна

принять в соответствии со своим законодательством меры к его возвращению запрашиваемой Договаривающейся Стороне.

Статья 61

Уведомление о результатах уголовного преследования

Запрашиваемая Договаривающаяся Сторона должна уведомить запрашивающую Договаривающуюся Сторону об окончательном решении по делу. По просьбе запрашивающей Договаривающейся Стороны должна быть направлена копия этого решения.

Статья 62

Последствия принятия уголовного преследования

После принятия уголовного преследования компетентные органы запрашивающей Договаривающейся Стороны не могут вести производство в отношении того же лица за то же деяние, если только в ходатайстве об осуществлении уголовного преследования запрашивающая Договаривающаяся Сторона не оговорила, что она может возобновить производство в случае уведомления ее запрашиваемой Договаривающейся Стороной об отказе в возбуждении или прекращении производства.

РАЗДЕЛ 2

ВЫДАЧА ДЛЯ УГОЛОВНОГО ПРЕСЛЕДОВАНИЯ И ИСПОЛНЕНИЯ ПРИГОВОРА

Выдача лиц

Статья 63

1. Договаривающиеся Стороны выдают друг другу по требованию, в соответствии с положениями настоящего Договора, лиц, находящихся на их территории, для уголовного преследования или для исполнения приговора.

2. Выдача для уголовного преследования производится за деяния, которые по законам обеих Договаривающихся Сторон являются

преступлениями и влекут за собой наказание в виде лишения свободы на срок свыше одного года или более тяжкое наказание.

3.Выдача для исполнения приговора производится за деяния, которые в соответствии с законом обеих Договаривающихся Сторон являются преступлениями, если при этом лицо, выдача которого требуется, приговорено к лишению свободы на срок не менее шести месяцев или к более тяжкому наказанию.

Статья 64

1.Выдача не имеет места, если:

1)лицо, выдача которого требуется, является гражданином запрашиваемой Договаривающейся Стороны;

2)уголовное преследование или исполнение приговора по законодательству запрашиваемой Договаривающейся Стороны не допускается за истечением срока давности или по другим законным основаниям;

3)на территории запрашиваемой Договаривающейся Стороны в отношении лица, выдача которого требуется, за то же самое преступное деяние уже вынесен вступивший в законную силу приговор или постановление о прекращении дела;

4)уголовное преследование возбуждается в порядке частного обвинения;

5)выдача запрещена по законодательству запрашиваемой Договаривающейся Стороны.

2.В выдаче может быть отказано, если:

1)преступление совершено на территории запрашиваемой Договаривающейся Стороны;

2)на территории запрашиваемой Договаривающейся Стороны против лица, выдача которого требуется, за то же преступное деяние ведется уголовное производство.

3. Если выдача не производится, запрашиваемая Договаривающаяся Сторона должна уведомить об этом запрашивающую Договаривающуюся Сторону с указанием оснований для отказа.

Статья 65

Требование о выдаче

1. Требование о выдаче должно содержать:

1) наименование запрашивающего учреждения;

2) имя и фамилию лица, в отношении которого направлено требование о выдаче, данные о гражданстве, местожительстве или местопребывании и другие данные о личности, а также по возможности - описание внешности с приложением фотографии, отпечатков пальцев;

3) описание совершенного деяния и правовую квалификацию деяния;

4) данные о размере причиненного материального ущерба.

2. К требованию о выдаче для уголовного преследования должна быть приложена удостоверенная копия постановления об аресте с описанием преступного деяния, а также текст закона, касающегося деяния, совершенного лицом, выдача которого требуется.

3. К требованию о выдаче для исполнения приговора должны быть приложены удостоверенная копия вступившего в законную силу приговора и текст закона, явившегося основанием для вынесения приговора.

Если осужденный начал отбывать наказание, должен быть указан срок отбытого наказания.

Статья 66

Дополнительные сведения к требованию о выдаче

Если полученные сведения окажутся недостаточными для принятия решения о выдаче, запрашиваемая Договаривающаяся Сторона может потребовать дополнительные сведения и установить для их представления срок до одного месяца. При наличии уважительных причин этот срок может быть продлен.

Арест с целью выдачи

Статья 67

По получении требования о выдаче запрашиваемая Договаривающаяся Сторона должна немедленно в соответствии со своим законодательством принять меры для ареста лица, выдача которого требуется, за исключением случаев, когда согласно настоящему Договору выдача не может быть произведена.

Статья 68

1. В случаях, не терпящих отлагательства, арест лица, выдача которого требуется, может быть произведен и до получения требования о выдаче, если запрашивающая Договаривающаяся Сторона определенно потребует этого со ссылкой на постановление об аресте или на вступивший в законную силу приговор, являющийся основанием для требования о выдаче. Требование об аресте может быть направлено по почте, телеграфу, телефаксу или при помощи других средств.

2. Компетентные учреждения юстиции каждой из Договаривающихся Сторон могут принять решение об аресте лица, находящегося на ее территории, и без получения требования, предусмотренного пунктом 1 настоящей статьи, если имеются достаточные основания подозревать, что оно совершило на территории другой Договаривающейся Стороны преступление, влекущее выдачу.

3. Об арестах, произведенных согласно пунктам 1 и 2 настоящей статьи, следует немедленно уведомить другую Договаривающуюся Сторону.

Статья 69

Освобождение арестованного лица

1. Договаривающаяся Сторона, к которой обращено требование о выдаче, может освободить лицо, арестованное в соответствии со статьей 67 настоящего Договора, если в срок, предусмотренный статьей 66 настоящего Договора, не поступит дополнительных данных, которые потребовала эта Сторона.

2. Лицо, арестованное согласно пунктам 1 и 2 статьи 68 настоящего Договора, освобождается, если требование о его выдаче не поступит в

течение месяца со дня, когда другая Договаривающаяся Сторона была уведомлена об аресте.

Статья 70

Отсрочка выдачи

Если лицо, выдача которого требуется, привлечено к уголовной ответственности или осуждено на территории запрашиваемой Договаривающейся Стороны за совершение другого преступления, его выдача может быть отсрочена до окончания уголовного производства либо до окончания отбытия наказания или до момента досрочного освобождения этого лица от отбытия наказания.

Статья 71

Выдача на время

1. Если отсрочка выдачи, предусмотренная статьей 70 настоящего Договора, может повлечь за собой истечение срока давности уголовного преследования или серьезно затруднить производство по делу, лицо, выдача которого требуется, по обоснованному ходатайству может быть выдано на время.

2. Лицо, выданное на время, должно быть возвращено немедленно по окончании процессуальных действий, для проведения которых оно было выдано, но не позднее трех месяцев со дня выдачи на время. В обоснованных случаях этот срок может быть продлен запрашиваемой Договаривающейся Стороной.

Статья 72

Коллизия требований о выдаче

Если выдачи одного и того же лица требуют несколько государств, то запрашиваемая Договаривающаяся Сторона вправе решить, какому из государств выдать это лицо. При принятии такого решения принимаются во внимание все обстоятельства, в частности гражданство данного лица, место совершения и характер преступления.

Статья 73

Пределы уголовного преследования выданного лица

1. Выданное лицо нельзя без согласия выдавшей его Договаривающейся Стороны привлечь к уголовной ответственности,

подвергнуть наказанию, а также выдать третьему государству за совершенное до выдачи преступление, иное чем то, за которое оно было выдано.

2.Согласия выдавшей Договаривающейся Стороны не требуется, если:

1)выданное лицо в течение месяца со дня окончания уголовного производства или отбытия наказания не покинуло территорию запрашивающей Договаривающейся Стороны; в этот срок не засчитывается время, когда выданное лицо не могло не по своей вине покинуть территорию запрашивающей Договаривающейся Стороны;

2)выданное лицо покинуло территорию запрашивающей Договаривающейся Стороны, но добровольно возвратилось на эту территорию.

Статья 74

Передача

Запрашиваемая Договаривающаяся Сторона должна уведомить запрашивающую Договаривающуюся Сторону о месте и дате передачи. Если запрашивающая Договаривающаяся Сторона не примет лицо, подлежащее передаче, в течение пятнадцати дней со дня, установленного для передачи, это лицо может быть освобождено.

Статья 75

Повторная выдача

Если лицо, которое было выдано, уклонилось каким-либо образом от уголовного производства или от отбывания наказания и вновь вернулось на территорию запрашиваемой Договаривающейся Стороны, это лицо должно быть выдано по повторному требованию без пересылки документов, предусмотренных статьей 65 настоящего Договора.

Статья 76

Уведомление о результатах уголовного производства

Запрашивающая Договаривающаяся Сторона немедленно уведомит запрашиваемую Договаривающуюся Сторону о результатах уголовного производства в отношении выданного лица и по запросу направит копию окончательного решения по делу.

Статья 77

Транзитная перевозка

1. Каждая из Договаривающихся Сторон обязана по требованию другой Договаривающейся Стороны выдать разрешение на транзитную перевозку по своей территории лиц, выданных третьим государством запрашивающей Договаривающейся Стороне. Запрашиваемая Договаривающаяся Сторона может не выдать разрешение, если в соответствии с настоящим Договором отсутствует обязанность выдачи.

2. Требование о транзитной перевозке направляется и рассматривается в таком же порядке, как и требование о выдаче.

3. Запрашиваемая Договаривающаяся Сторона осуществляет транзитную перевозку наиболее приемлемым для себя способом.

Статья 78

Расходы по выдаче и транзитной перевозке

Расходы по выдаче несет Договаривающаяся Сторона, на территории которой они возникли. Расходы по транзитной перевозке несет запрашивающая Договаривающаяся Сторона.

РАЗДЕЛ 3

ОСОБЫЕ ПОЛОЖЕНИЯ, ОТНОСЯЩИЕСЯ К ПРАВОВОЙ ПОМОЩИ ПО УГОЛОВНЫМ ДЕЛАМ

Статья 79

Временная передача лиц, лишенных свободы

1. Если возникает необходимость допросить в качестве свидетеля лицо, которое лишено свободы на территории запрашиваемой Договаривающейся Стороны, то компетентные органы этой Стороны дают распоряжение о его доставке на территорию запрашивающей Договаривающейся Стороны. Данное лицо будет содержаться под стражей и после допроса подлежит немедленному возвращению.

2. При необходимости допроса в качестве свидетеля лица, лишенного свободы на территории третьего государства, компетентные органы

запрашиваемой Договаривающейся Стороны разрешат его транзитную перевозку через территорию своего государства.

Статья 80

Передача предметов

1. Компетентные органы Договаривающихся Сторон обязуются взаимно передавать по требованию предметы, которые были использованы для совершения преступления; предметы, добытые в результате преступления либо полученные путем их обмена или в качестве вознаграждения за него; другие предметы, являющиеся вещественными доказательствами в уголовном процессе, который ведется на территории запрашивающей Договаривающейся Стороны.

Под предметами понимаются также деньги и ценные бумаги.

2. Запрашиваемая Договаривающаяся Сторона может временно отложить передачу предметов или передать их на время, если они необходимы в другом уголовном процессе.

3. Права третьих лиц на предметы, переданные другой Договаривающейся Стороне, остаются неприкосновенными. По завершении уголовного процесса эти предметы возвращаются передавшей их Договаривающейся Стороне либо с ее согласия - непосредственно лицам, имеющим на них право.

4. При передаче предметов в соответствии с настоящей статьей не применяются положения законодательства Договаривающихся Сторон, ограничивающие ввоз и вывоз таких предметов.

5. Если имеется согласие на выдачу лица для уголовного преследования, передача предметов производится по возможности одновременно с передачей этого лица. Передача предметов производится и тогда, когда выдача лица, в отношении которой достигнуто согласие, не может быть осуществлена по причине смерти или бегства данного лица.

Статья 81

Присутствие представителей Договаривающихся Сторон при оказании правовой помощи

Представители одной Договаривающейся Стороны могут с согласия центрального органа другой Договаривающейся Стороны присутствовать при исполнении на ее территории поручений об оказании правовой помощи.

Статья 82

Уведомление о приговорах и иная информация

1. Договаривающиеся Стороны уведомляют друг друга о вступивших в законную силу приговорах, вынесенных судами одной Договаривающейся Стороны в отношении граждан другой Договаривающейся Стороны.

2. Договаривающиеся Стороны по обоснованному запросу предоставляют друг другу информацию о судимости и о вступивших в законную силу приговорах, вынесенных судами одной Договаривающейся Стороны в отношении лиц, не являющихся гражданами запрашивающей Договаривающейся Стороны, если эти лица привлекаются к уголовной ответственности на территории запрашивающей Договаривающейся Стороны.

3. Договаривающиеся Стороны по запросу передают друг другу по возможности отпечатки пальцев лиц, упомянутых в пунктах 1 и 2 настоящей статьи.

Статья 83

Сведения о судимости

Договаривающиеся Стороны по запросу, обоснованному целями уголовного преследования, передают друг другу сведения о судимости, касающиеся граждан другой Договаривающейся Стороны, а также сведения о более поздних решениях по таким приговорам, если данные сведения подлежат учету в соответствии с законодательством запрашиваемой Договаривающейся Стороны.

Статья 84

Использование переданной информации

Информация, предоставленная в соответствии со статьями 82 и 83 настоящего Договора, может быть использована только в целях, для которых она была предоставлена, и не может быть передана третьему государству без согласия Договаривающейся Стороны, предоставившей эту информацию.

РАЗДЕЛ 4

ПЕРЕДАЧА ДЛЯ ОТБЫВАНИЯ НАКАЗАНИЯ ЛИЦ, ОСУЖДЕННЫХ К ЛИШЕНИЮ СВОБОДЫ

Общие положения

Статья 85

1. Договаривающиеся Стороны обязуются в соответствии с положениями настоящего раздела передавать друг другу лиц, осужденных судом одной Договаривающейся Стороны (далее именуемой Государством вынесения приговора) к лишению свободы и являющихся гражданами другой Договаривающейся Стороны, в государство их гражданства (далее именуемой Государством исполнения приговора) для отбывания наказания.

2. Настоящий раздел равно применяется к лицам, постоянно проживающим на территории Государства исполнения приговора.

Статья 86

Предложение о передаче осужденного для отбывания наказания может исходить как от Государства вынесения приговора, так и от Государства исполнения приговора.

Статья 87

Права осужденного

1. Осужденный, а также его представитель или близкие родственники (супруг, родители, дети, усыновители, усыновленные, родные братья и сестры, дед, бабушка, внуки) вправе обратиться к компетентным органам любой из Договаривающихся Сторон с просьбой о рассмотрении возможности направления ходатайства о передаче.

2. Компетентные органы Государства вынесения приговора информируют осужденного о его праве, предусмотренном в пункте 1 настоящей статьи, и о правовых последствиях передачи.

Статья 88

Порядок сношений

По вопросам настоящего раздела сносятся друг с другом со стороны Российской Федерации - Генеральная прокуратура Российской Федерации, а со стороны Республики Польша - Министерство юстиции Республики Польша.

Статья 89

Ходатайство о передаче

1. Ходатайство о передаче составляется в письменной форме.

2. К ходатайству Государства вынесения приговора прилагаются:

1) удостоверенные копии приговора, подлежащего исполнению, решений вышестоящих судебных инстанций, если таковые имеются, а также документ о вступлении приговора в законную силу;

2) текст статей закона, на основании которых лицо осуждено к лишению свободы;

3) документ, содержащий информацию об отбытой части наказания и о той части наказания, которая подлежит отбыванию;

4) документ об исполнении дополнительного наказания, если оно было назначено;

5) документ о согласии на передачу, подписанный осужденным, а в случае, предусмотренном в пункте 2 статьи 90 настоящего Договора, - его представителем;

6) документ, подтверждающий гражданство или постоянное место жительства, если таковой имеется;

7) другие документы, которые могут иметь значение для решения вопроса о передаче.

3. К ходатайству Государства исполнения приговора прилагаются:

1) документ, подтверждающий гражданство или постоянное место жительства осужденного;

2) текст статей закона, из которых видно, что деяния, за которые лицо было осуждено к лишению свободы, является преступлением и в Государстве исполнения приговора.

В случае согласия на передачу Государство вынесения приговора прилагает к сообщению о своем согласии документы, упомянутые в подпунктах 1 - 5 пункта 2 настоящей статьи.

4. Каждая из Договаривающихся Сторон может истребовать документы, указанные в пунктах 2 и 3 настоящей статьи, до обращения о передаче или до принятия решения о передаче.

5. О ходатайствах и решениях, принятых Государством вынесения приговора или Государством исполнения приговора, сообщается в письменной форме осужденному, а в случае, предусмотренном в пункте 2 Статьи 90 настоящего Договора, - его законному представителю.

Статья 90

Условия передачи

Передача осужденного в соответствии с положениями настоящего раздела производится, если:

1) приговор вступил в законную силу и неотбытый срок лишения свободы составляет не менее шести месяцев;

2) согласие на передачу выражено осужденным, а если он не способен должным образом выразить такое согласие - его законным представителем;

3) деяние, за которое осуждено лицо, является преступлением и по законодательству Государства исполнения приговора или являлось бы таковым, в случае его совершения на территории Государства исполнения приговора;

4) не истек срок давности для исполнения приговора по законодательству одной из Договаривающихся Сторон;

5) приговор не был вынесен заочно;

6) в Государстве исполнения приговора за то же деяние лицо не было осуждено или оправдано либо дело не было прекращено;

7)по мнению запрашиваемой Договаривающейся Стороны, это не нанесет ущерба суверенитету, безопасности, общественному порядку или другим важным интересам, а также не будет противоречить основным принципам законодательства или международным обязательствам этой Договаривающейся Стороны;

Статья 91

Передача

В случае согласия о передаче компетентные органы Договаривающихся Сторон определяют срок, место и порядок передачи осужденного, а в случае необходимости согласуют с заинтересованными Государствами вопрос о транзите.

Статья 92

Исполнение приговора

1.Если приговор будет принят к исполнению, то суд Государства исполнения приговора определяет подлежащее исполнению наказание в виде лишения свободы на срок, установленный в решении суда Государства вынесения приговора.

2.В счет наказания к лишению свободы, определяемого Государством исполнения приговора, засчитывается часть наказания, которую осужденный отбыл в Государстве вынесения приговора.

3.Если по законодательству Государства исполнения приговора за данное преступление предельный срок лишения свободы меньше, чем назначенный по приговору, суд Государства исполнения приговора определяет максимальный срок лишения свободы, предусмотренный законодательством этого Государства за совершение данного деяния.

4.Если по законодательству Государства исполнения приговора за совершение данного преступления в качестве наказания не предусмотрено лишение свободы, суд Государства исполнения приговора определяет по законодательству своего Государства наказание, наиболее соответствующее назначенному по приговору.

5.В результате принятия приговора к исполнению Государством исполнения приговора осужденный ни в коем случае не может оказаться

в худшем положении по сравнению с тем, в котором он находился бы при исполнении приговора в Государстве вынесения приговора.

6. Положения предшествующих пунктов применяются и для определения и исполнения дополнительного наказания. Назначенное по приговору дополнительное наказание, если оно не было исполнено, определяется судом Государства исполнения приговора, если такое наказание за совершение данного преступления предусмотрено законодательством этого Государства.

Статья 93

Уведомление о рассмотрении ходатайства

Государство исполнения приговора в возможно короткий срок сообщает Государству вынесения приговора, в каком объеме удовлетворено ходатайство о принятии приговора к исполнению. Полный либо частичный отказ должен быть обоснован.

Статья 94

Условия и порядок исполнения наказания

Условия и порядок исполнения наказания определяются законодательством Государства исполнения приговора.

Статья 95

Гарантии осужденного

Осужденный, переданный для отбывания наказания в Государство исполнения приговора, не может быть вновь привлечен в этом Государстве к уголовной ответственности за то же деяние, за исключением случаев, когда приговор по его делу отменен и предусмотрено новое расследование и судебное разбирательство.

Статья 96

Помилование и амнистия

1. Помилование осужденного может быть произведено в Государстве исполнения приговора. Государство вынесения приговора может обратиться к Государству исполнения приговора с предложением о помиловании.

2.Государство исполнения приговора применяет в отношении осужденного амнистию, объявленную как в Государстве исполнения приговора, так и в Государстве вынесения приговора.

Статья 97

Пересмотр приговора

1. Пересмотр приговора в отношении осужденного, переданного для отбывания наказания в Государство исполнения приговора, может осуществляться только судом Государства вынесения приговора. Об изменении приговора Государство вынесения приговора незамедлительно информирует Государство исполнения приговора.

2. Государство исполнения приговора незамедлительно прекращает исполнение наказания по получении от Государства вынесения приговора уведомления о принятии решения, согласно которому наказание уже не подлежит исполнению.

3. Если после передачи осужденного для отбывания наказания приговор в Государстве вынесения приговора отменен и предусмотрено новое расследование или судебное разбирательство, копия решения об этом и другие материалы, необходимые для нового рассмотрения, направляются Государству исполнения приговора для решения вопроса о привлечении его к ответственности по законодательству этого Государства.

Статья 98

Уведомления об исполнении приговора

Государство исполнения приговора уведомляет Государство вынесения приговора в случаях:

- 1) когда осужденный отбыл наказание;
- 2) если осужденный совершил побег или другим образом уклоняется от отбывания наказания;
- 3) запроса Государства вынесения приговора о ходе исполнения приговора.

Статья 99

Правовые последствия исполнения приговора

В отношении осужденного, переданного для отбывания наказания в Государство исполнения приговора, наступают такие же правовые

последствия осуждения, как и в отношении осужденных в этом Государстве за совершение такого деяния.

Статья 100

Расходы по исполнению приговора

Расходы, связанные с передачей осужденного и исполнением наказания, несет Договаривающаяся Сторона, на территории которой эти расходы возникли.

Статья 101

Пределы действия во времени

Положения данного раздела применяются также в отношении лиц, осужденных до вступления настоящего Договора в силу.

Часть четвертая

ЗАКЛЮЧИТЕЛЬНЫЕ ПОЛОЖЕНИЯ

Статья 102

Настоящий Договор не затрагивает прав и обязательств Договаривающихся Сторон по другим заключенным ими международным договорам.

Статья 103

Разногласия, которые могут возникнуть в связи с толкованием или применением положений настоящего Договора, будут разрешаться путем взаимных консультаций.

Статья 104

Настоящий Договор подлежит ратификации и вступает в силу по истечении 60 дней со дня обмена ратификационными грамотами. Обмен ратификационными грамотами состоится в Москве.

Статья 105

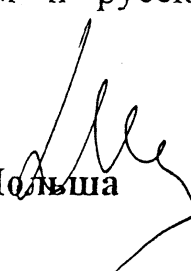
Настоящий Договор заключен сроком на пять лет. Действие Договора будет автоматически продлеваться каждый раз на последующий пятилетний период, если ни одна из Договаривающихся Сторон не уведомит в письменной форме другую Договаривающуюся Сторону за шесть месяцев до истечения очередного пятилетнего периода о своем намерении прекратить его действие.

Статья 106

1. Со дня вступления в силу настоящего Договора прекратит свое действие в отношениях между Договаривающимися Сторонами Договор между Союзом Советских Социалистических Республик и Польской Народной Республикой о правовой помощи и правовых отношениях по гражданским, семейным и уголовным делам, подписанный в Варшаве 28 декабря 1957 года.

2. Прекращение действия Договора, упомянутого в пункте 1 настоящей статьи, не лишает правовой силы решений учреждений одной Договаривающейся Стороны, которые признаны и исполняются на территории другой Договаривающейся Стороны на основании этого Договора.

Совершено в Варшаве 16 сентября 1996 г. в двух экземплярах, каждый на польском и русском языках, причем оба текста имеют одинаковую силу.

За Республику Польша

За Российскую Федерацию

Po zaznajomieniu się z powyższą umową, w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej oświadczam, że:
— została ona uznana za słuszną zarówno w całości, jak i każde z postanowień w niej zawartych,
— jest przyjęta, ratyfikowana i potwierdzona,
— będzie niezmiennie zachowywana.

Na dowód czego wydany został akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej.

Dano w Warszawie dnia 30 stycznia 1997 r.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej: *A. Kwaśniewski*
L.S.

Minister Spraw Zagranicznych: *D. Rosati*

751

OŚWIADCZENIE RZĄDOWE

z dnia 23 stycznia 2002 r.

w sprawie mocy obowiązującej Umowy między Rzeczpospolitą Polską a Federacją Rosyjską o pomocy prawnej i stosunkach prawnych w sprawach cywilnych i karnych, sporządzonej w Warszawie dnia 16 września 1996 r.

Podaje się niniejszym do wiadomości, że Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej ratyfikował dnia 30 stycznia 1997 r. Umowę między Rzeczpospolitą Polską a Federacją Rosyjską o pomocy prawnej i stosunkach prawnych w sprawach cywilnych i karnych, sporządzoną w Warszawie dnia 16 września 1996 r.

Zgodnie z artykułem 104 została dokonana wymiana dokumentów ratyfikacyjnych i umowa weszła w życie dnia 18 stycznia 2002 r.

Minister Spraw Zagranicznych: *W. Cimoszewicz*

752

UMOWA

między Rzeczpospolitą Polską a Rumunią o pomocy prawnej i stosunkach prawnych w sprawach cywilnych,

sporządzona w Bukareszcie dnia 15 maja 1999 r.

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

podaje do powszechnej wiadomości:

W dniu 15 maja 1999 r. została sporządzona w Bukareszcie umowa między Rzeczpospolitą Polską a Rumunią o pomocy prawnej i stosunkach prawnych w sprawach cywilnych, w następującym brzmieniu:

UMOWA

między Rzeczpospolitą Polską a Rumunią o pomocy prawnej i stosunkach prawnych w sprawach cywilnych

Rzeczpospolita Polska i Rumunia, zwane dalej „Umawiającymi się Stronami”,

kierując się pragnieniem dalszego rozwoju współpracy w zakresie pomocy prawnej i stosunków prawnych w sprawach cywilnych,

postanowiły zawrzeć niniejszą umowę i uzgodniły, co następuje:

ROZDZIAŁ I

Postanowienia ogólne

Artykuł 1

Definicja „spraw cywilnych”

W rozumieniu niniejszej umowy przez „sprawy cywilne” rozumie się sprawy z zakresu prawa cywilnego, prawa rodzinnego, prawa handlowego i prawa pracy. Postanowienia niniejszej umowy dotyczące spraw cywilnych stosuje się odpowiednio do spraw sądowno-administracyjnych.